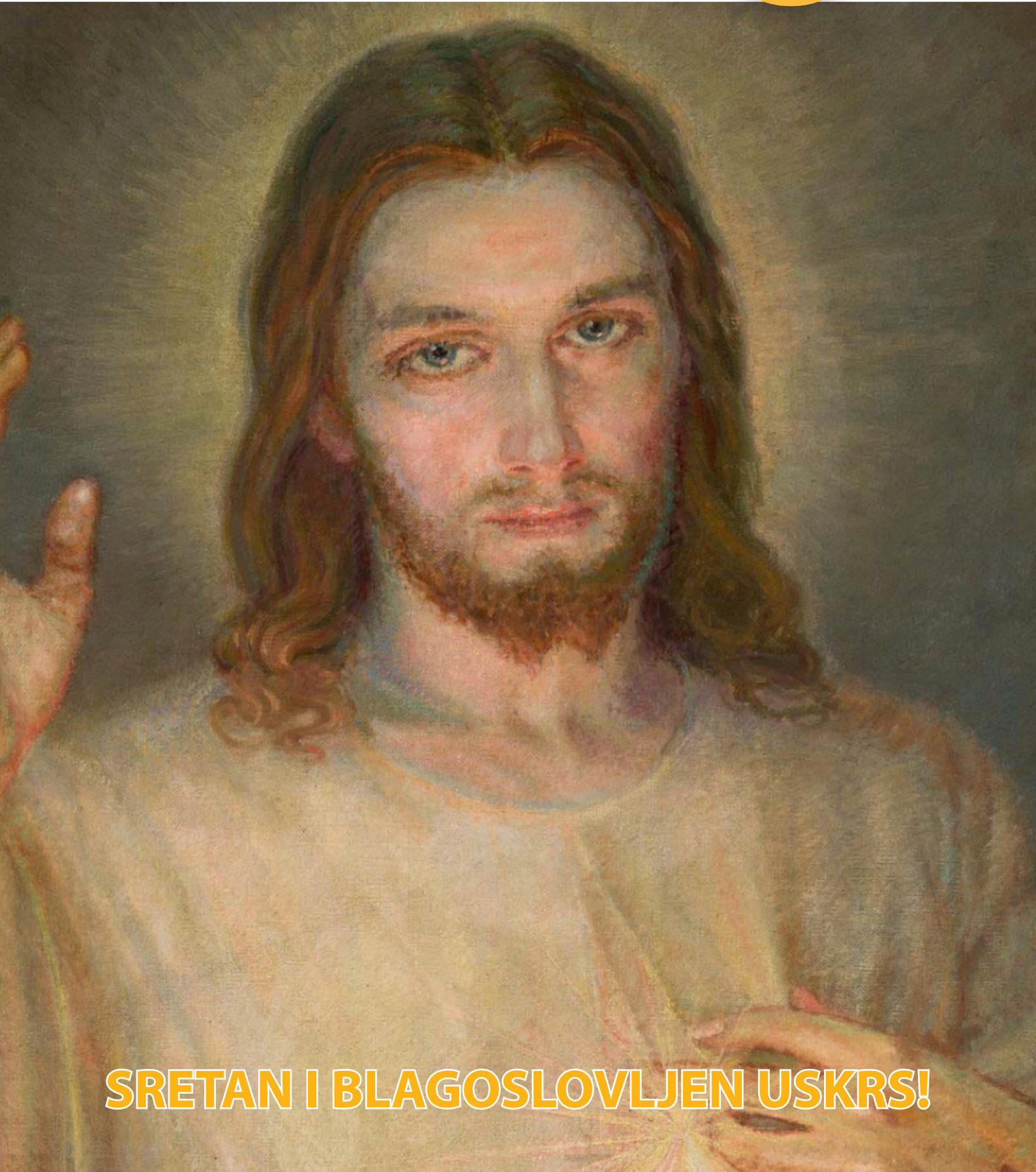

Lađonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | BR. 3/410 | GODINA XXXIX | CIJENA 10 KN

OŽUJAK 2020.

SRETAN I BLAGOSLOVLJEN USKRS!

Poštovani čitatelji,

pred vama je još jedan broj Lado-
nje.

Vjerujem da nitko nije mogao očekivati da ćemo u ovo sveto vrijeme korizme doživjeti susret s opasnim korona virusom koji hara cijelim svijetom i koji je došao i pred naša vrata. Gotovo odjednom suočili smo se sa stvarnošću da moramo mijenjati svoje životne navike i običaje. To nas potiče da najodgovornije živimo svoju vjeru čuvajući i štiteći svoj život koji smo primili kao dar od Boga, ali isto tako da čuvamo zdravlje i živote naših bližnjih.

Novonastala situacija svakako stavlja pred nas neka pitanja, koja nisu baš za nas uvijek bila važna, a to su: koji su naši prioriteti u životu, koliku važnost u našem životu i djelovanju imaju stvari na koje smo se jako vezali, a one mogu nestati u trenu, kako vidimo ovih dana. Svakako bi bilo dobro u tim novim okolnostima prepoznati i priliku da oživimo međusobnu ljubav, poštovanje i razumijevanje, poglavito u našim obiteljima. Da potičemo zajedništvo i

brigu ponajviše za one među nama koji su u ovom trenutku najpotrebniji, kao što su stariji i bolesni. Svi mi prvi put u svome životu doživljavamo da ove korizmene dane pobožnosti i duhovne sadržaje ne možemo na uobičajen način proživljavati u našim crkvama. To dakako daje posebnu važnost osobnoj molitvi. Možda je i to prigoda da oživimo obiteljsku molitvu koja izgrađuje zajedništvo i doprinosi boljem razumijevanju i poštovanju u našim obiteljima. Upravo nam u tome ove godine može pomoći pobožnost Križnoga puta nadahnuta duhovnim dnevnikom bl. Miroslava Bulešića.

Prateći postaje Križnoga puta, vidimo i svoj životni put. Možemo u tim postajama prepoznati i svoje životne prilike i poteškoće. Možda nam je upravo zato bliska ova korizmena pobožnost. I mi se poput Isusa susrećemo s raznovrsnim sudovima i osuđivanjima i onda kada to nismo zaslužili. Ni u nama kršćanima mnogi ne vide uvijek ni dobre nakane ni naša dobra djela, ali zato vide svaku našu manu, svaki propust i svaku pogrešku opravdavajući time svoje propuste i nedostatke.

Isus je triput pada pod križem, ali je nakon svakoga pada krenuo dalje, svjestan da će samo tako, ako dođe do kraja, izvršiti volju svoga Oca. Koliko smo puta mi nakon svojih padova poželjeli i dalje „sjediti“ i plakati nad sobom i nad svojom „sudbinom“, ta i onako nema smisla dizati se jer ćemo najvjerojatnije opet pasti. Koliko smo puta za svoje padove pronalazili krivca u drugima ili nalazili razloge svojih posrtanja u nepovoljnim okolnostima sredine i vremena u kome živimo.

Dobro bi bilo pitati se kako bi izgledao naš život kada u tom životu ne bi bilo „Veronike“ koja nam pruža rubac kada nam je najteže. Kada ne bismo imali oko sebe onih koji nas prihvataju sa svim našim manama, koji nas razumiju kada mi sebe ne razumijemo i koji nam služe i onda kada to ne zaslužujemo. Kako bi nam bilo kada ne bismo kraj svoga puta vidjeli one koji su s nama spremni nositi naše križeve, kako što su to bili Isusova majka Marija i Šimun Cirenac.

Ovih ćemo dana i naše najveće blagdane proživljavati bez veličanstvenih svečanosti u našim crkvama. Doživjet ćemo ove blagdane u toplini naših domova i u zajedništvu s onima s kojima dijelimo naš život. Ipak, i na taj način možemo doživjeti blagdan Cvjetnice ili Nedjelje muke Gospodnje kojim obilježavamo Isusov svečani ulazak u Jeruzalem i početak muke. Taj je blagdan doista preslika svakoga ljudskog života.

I naš je život isprepletan lijepim trenutcima, kada osjećamo svu radost života, kada osjećamo podršku, ohrabrenje i razumijevanje svoje okoline. Ali u tom našem životu mogući su i trenutci kakve je Isus doživljavao u svojoj muci. To su trenutci kada se suočavamo sa strahom i neizvjesnošću. Kada se susrećemo s križem bolesti mnogih širom svijeta i kada vidimo svu svoju ograničenost i ranjivost.

Izvješće muke kako je opisuje sv. Matej, koje čitamo ove godine na Cvjetnicu, izvanredno opisuje Isusovu osamljenost, napuštenost i poniženje, i to od svih. Ali isto tako Isusova smrt označuje novi početak, označuje početak novoga svijeta. To osjeća i rimski satnik kada vidi kako se umire bez mržnje, bez zlobe ili želje za osvetom, kako se umire iz ljubavi za druge i kako se ljubavlju pobjeđuju zlo i smrt. Zato u tim trenutcima svjedoči: „Uistinu, Sin Božji bješe ovaj.“

Neka nas, poštovani čitatelji, ovo vrijeme potakne na iskreniju i jaču molitvu jer nas upravo molitva jača, hrabri i nadahnjuje. Kršćani su uvijek u svojoj povijesti i nevolje i muke nadvladavali molitvom i vjerom. Nikada im nije ponestalo nade da će im Bog doista biti od pomoći jer su znali da su upravo po svojim križevima Isusu Kristu najbliži.

Budimo i mi, poštovani čitatelji, jedni drugima utjeha, ohrabrenje i podrška upravo u ovo vrijeme jer se i iz ove naše kalvarije nazire zora uskršnjuća. Neka Isusovo uskrsnuće za sve nas bude znak života koji nikada ne prestaje.

S tom nadom uime svih članova Uredništva Ladonje, uime svih suradnika, kao i u svoje ime, želim svima vama, poštovani čitatelji, sretne i blagoslovljene vazmene blagdane.

IMPRESUM

**Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada
1972. listić – prilog obiteljskog časopisa
Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.**

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Puliske biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Danijela Fattorich, David Gortan, Vilim Grbac, Tomislav Milohanić, Željko Mrak, s. Terezija Pavić, Nela Petek

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-342

ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Godišnja pretplata 120,00 kuna

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić Tisak/Nakladnik

JOSIP TURČINOVIC d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

Broj i naziv ţiro računa:

ISTARSKA KREDITNA BANKA UMAG d. d.

IBAN: HR7023800061147003243

Uplate iz inozemstva izvršiti na:

JOSIP TURČINOVIC d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

IBAN: HR7023800061147003243

BIC/SWIFT: ISKBHR2X

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: Milosrdni Isus

USKRSNA PORUKA BISKUPA HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE

Draga braćo i sestre u Kristu Uskrslomu!

1. Ulaskom u Veliki tjedan započeli smo proslavu otajstva smrti Isusa Krista, Sina Božjega, otajstva njegove nemoći i zemaljskoga poraza, te njegova uzdignuća u slavu. U trenutku umiranja Gospodin se obraća nebeskomu Ocu rijećima: »Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj.« (Lk 23,46). Isusova predanost milosrdnomu Ocu nama je vjernicima uzor i poticaj. Posebice nam je taj stav potreban u ovim danima kada našu domovinu i cijeli svijet pogađa širenje bolesti koja je uvelike zaustavila redovitost života i rada, unijela nesigurnost i poremetila blizinu ophođenja i susreta. Uz to, kao biskupi suojećamo sa Zagrebačkom nadbiskupijom, s ljudima u Zagrebu i okolicu koji su doživjeli razorni potres koji je pojačao kušnju ugroženosti, dodatno uznemirio ljude, ošteto im domove i crkve, te uzdrmao dušu i osjećaje.

Kao zajednica Kristovih vjernika koja živi blizinu s Gospodinom, u susretu i zajedništvu s bližnjima, u ovim danima kušnje osjećamo velik nedostatak liturgijskih slavlja u kojima primamo puninu euharistijskoga dara. Premda smo medijski povezani s mjestima gdje se misa slavi, nedostaje nam širina očitovanja vjere s drugim vjernicima. No, to nas usmjerava na dublje razmatranje i na uporište u sigurnoj nadi. Jer, kada trpi čovjek, zajedno s njime trpi i Krist. On se utjelovio i patnju podnio kako ne bismo ni u jednomu iskustvu bili sami i bez njegove milosne pomoći.

2. Veliki tjedan suočava nas sa znakovima i iskustvima nedostataka i praznine. A vjera nam omogućuje baš u životnoj praznini otkrivati prisutnost Živoga. To je iskustvo uskrsnoga jutra koje je anđeo objavio ženama: »Nije ovdje! Uskrsnuo je!« Stoga, u svakoj ljudskoj praznini odjekuje vijest da nam je po Uskrsnolu Gospodinu darovana punina.

Jer čovjek nije stvoren za prazninu, nego za Puninu.

U nedjelju Uskrsnuća Gospodinova Crkva moli: »Bože, ti si danas po svojem Jedinorođencu pobijedio smrt i nama otvorio pristup vječnom životu.« To je Radosna vijest koju i mi naviještamo i svjedočimo. Život vječni za nas počinje kada se sjedimo s Božjim Sinom, kada prihvativamo Boga koji nam se daje i koji se predao za nas. U tom vidu i kušnje kroz koje prolazimo obasjane su svjetлом Uskrsa, koje ostaje našom novom snagom i utjehom.

3. Stoga vas, braćo i sestre, potičemo da ne prestanete moliti i vjerovati u snagu molitve. Poučeni biblijskim uzorima molitve i primjerima naših pređa, molimo jednostavno i iskreno poput psalmista čiji su vapaji i molitva kao melem duši našoj. Gospodinove riječi zvuče poput uskrsne pobjede: »Izbavit će ga jer me ljubi, zakrilit će ga jer poznaje ime moje. Zazvat će me, a ja će ga uslušiti, s njim će biti u nevolji, spasiti će ga i proslaviti. Pokazat će mu spasenje svoje.« (Ps 91,14-16). Iz te sigurnosti spontano se uzdiže i naš ponizni vapaj: »Gospodine, pogledaj našu muku i zaustavi navale zla; osloboди nas od preteških kušnja! Ali, prije svega, daj nam spoznati i vršiti volju tvoju!« Zato je iznimno znakovito i plodorno što smo tijekom proteklih tjedana bili ujedinjeni u molitvi putem medija i drugih tehničkih sredstava. To nam je olakšalo samoću i udaljenost, a ohrabrilovo i jačalo naše pouzdanje u Gospodina.

S osobitom molitvom i bratskom blizinom pratimo brižnost onih koji svojim služenjem svjedoče istinsku ljubav prema čovjeku: liječnici i medicinske sestre, državni dužnosnici, policija, vojska, djelatnici medija, vatrogasci, trgovci i volonteri, te svi ostali koji su pokazali spremnost izložiti svoje živote i zdravlje u obrani od opasnog virusa i razornog potresa.

Nastaviti ćemo ih uključivati u svoje molitve, s vjerničkom zahvalnošću koja nas potiče da činimo sve da se nitko ne osjeti odsutnim u našoj ljubavi.

4. Braćo i sestre, dok promatramo svoje muke i životne kušnje, koje nas već nekoliko tjedana pritišću, tješi nas vjera u uskrsnuće Isusa Krista koji je nadvladao svako zlo, pa je i samu smrt pobijedio. Zahvalni smo Gospodinu i ove godine za njegovu uskrsnu blizinu. On nakon uskrsnuća pokazuje učenicima svoje rane kako bi ih izvukao iz malodušnosti i beznađa. To su rane koje su vidljive, koje bole, ali i koje sjaje na licu Crkve, koja je Njegovo otajstveno tijelo. Onima koji nisu vjerovali Isus ne pokazuje nebesku slavu, nego preobražene znakove svoje muke. Svojim uskrsnućem on upućuje na novu dimenziju preobrazeni stvorenoga svijeta.

U ozračju Uskrsa upućujemo jedni drugima čestitke i dobre želje. Nakon drame i šutnje Velikoga petka opet će zabrujati crkvena zvona i objaviti vijest koju je Marija Magdalena »rano u jutro, još za mraka« (Mk 16,9) otrčala priopćiti apostolu Petru. Neka nas sve uskrsnuli Gospodin učvrsti u vjeri i pouzdanju da je On sada »zdesna Bogu i da se zauzima za nas« (Rim 8,35). Osnaženi tom vjerom i mi ćemo svim nevoljama usprkos »stajati čvrsto u Gospodinu« (Fil 4,1). Uskrsnuli Gospodin je nada i snaga naša. On je svjetlo u povijesti ljudskog mraka i tame. On je središte i smisao svega.

U toj vjeri svim vjernicima naših (nad)biskupija, kao i onima izvan domovine, te svima do kojih dopire naša riječ, čestitamo Uskrs i želimo da bude ispunjen nadom, radošću i svakim nebeskim blagoslovom!

Biskupi Hrvatske
biskupske konferencije
U Velikom tjednu 2020.

Iz zahvalnosti se rađa uskrsnuće

Ovogodišnja korizma stavila je pred vjernike velik izazov: uz uobičajene životne prilike i neprilike, sve nas je zaokupio novi virus o kojem se puno govori i zbog kojega su u nama bliskoj Italiji već uvedene mjere koje se izravno tiču života vjernika. Dok pišem ovaj tekst, čitam o odluci talijanske Vlade da se ne održavaju nikakva javna okupljanja i ceremonije, u što su uključene i svete mise.

Kako će se vjernici postaviti u ovom trenutku? Izazovi su veliki, na prvom su mjestu mjere opreza koje smo dužni poštivati radi svoje sigurnosti i onih koji su najizloženiji opasnosti od zaraze. Ova korizma zato za nas znači i odricanje od brojnih navika, što podrazumijeva manje druženja, a više izolacije. Što nas Biblija uči, kako duhovno živjeti ovaj trenutak?

Kao i u svakom trenutku krize, i sada smo pozvani usredotočiti se na bitno. Postoje stvari koje nam nikakvi dekreti ni ograničenja ne mogu oduzeti. Među njima je i Božja riječ. Biblija. Svi je imamo kod kuće, dostupna nam je putem interneta, i baš smo sada pozvani – u trenutku krize, posegnuti za Božjom riječi, u njoj tražiti utjehu i smisao i na nju se osloniti.

Kad se čovjek otvara Božjoj riječi, otvara se njenoj istini – a to je Božja ljubav, od koje ljudski život počinje. Ljudi našega vremena više nego ranije žrtva su laži o ljudskoj samodostatnosti – ta laž čovjeka izolira od drugih ljudi i od Božje ljubavi. A molitva, koja je razgovor s Bogom – čovjeka otvara, postavlja ga u Božju prisutnost, i započinje razgovor od srca k srcu, kao između dvaju prijatelja, piše papa Franjo u svojoj korizmenoj poruci. Iz molitve, iz razgovora s Bogom

postajemo polako sve više svjesni Božjega milosrđa. Papa Franjo ističe kako molitva može imati različite oblike, različite izričaje, no ono doista važno jest da radi duboko u nama, da dotiče tvrdoču našeg srca i obratit će ga prema Božjoj volji. Taj iskreni razgovor s Bogom mora biti izričaj zahvalnosti: svaka naša molitva neka započne i završi riječima „hvala Bogu“. Na to nas pozivaju brojni biblijski tekstovi. „Zahvalni budite! Riječ Kristova neka u svem bogatstvu prebiva u vama! U svakoj se mudrosti poučavajte i urazumlujte! Psalmima, hvalospjevima, pjesmama duhovnim od srca pjevajte hvalu Bogu! I sve što god riječju ili djelom činite, sve činite u imenu Gospodina Isusa, zahvaljujući Bogu Ocu po njemu!“ (Kološanima 3,15-17)

I ova korizma završava Velikim tjednom, *Uličnicom*, Velikim petkom i Uskršnjom: i treba se za njih pripremiti, u molitvi i odricanju, pročišćujući svoj odnos s Bogom. Papa Franjo opisao je korizmu kao vrijeme obraćenja u kojem si moramo dopustiti da nas Bog odvede tamo gdje ga možemo čuti. Tako je pisao prorok Hoša: „Stoga ću je, evo, zavesti, odvesti je u pustinju i njenu progovorit' srcu.“ Bog je svoj narod, svoju zaručnicu, odveo u pustinju, odvojio je od idola i prigode za grijeh, i u pustinji, srce Božjega naroda postalo je slobodno od nebitnih stvari i otvoreno za Božju riječ.

Svatko od nas ima neku svoju pustinju, prostor i vrijeme kad gubi sve na što se mogao osloniti, kad ostaje sam sa sobom. To može biti neka bolest, bolest bližnjega, možda gubitak nečeg materijalnog ili gubitak bliske osobe... Svaka teškoća u kojoj gubimo oslonac jest pustinja.

Ali, Biblija nas uči da je pustinja prostor u kojem je čovječe srce naj-slobodnije jer tu ga ne guše suvišne informacije. U pustinji, ako želi, čovjek susreće samoga sebe, svoje slabosti, grijeha, ali i Boga. Stoga je vjernik pozvan prije svega Bogu zahvaliti što kuša pustinju. Reći mu: „Hvala ti, Bože, na ovoj teškoći, na ovom izazovu, jer znam da ću i tu iskusiti Tvoju Riječ i Tvoju ljubav.“

Zato je svaka kriza istovremeno i velika prilika: za pročišćenje svoga duhovnog života, za fokusiranje na bitno, na rast. Bog je obećao svoju vjernost, a mi vjerujemo Božjoj ljubavi koja ne ostavlja čovjeka samoga, i vjerujemo da Boga susrećemo upravo u srcu najveće patnje. Jer Bog je ušao u svaku ljudsku patnju po svom sinu, Isusu Kristu, koji postavši čovjekom, uzima na sebe i sve rane čovječanstva. Odbijanje, prijezir, bolest, mržnju, muku i križ: Isus Krist sve to nosi, za nas i zajedno s nama. I na kraju, Isus kao i svaki čovjek umire. Isusovom smrću jednom je zauvijek Bog pokazao čovjeku da je On sam prisutan u svakoj boli i teškoći, pa i u trenutku smrti – i tamo je Bog, i to zato što je Isus tamo bio prije nas.

Isusova smrt na križu: taj trenutak možemo nazvati najvećom krizom u povijesti svijeta – no Bog je i u tom trenutku djelovao, dok su ljudi vidjeli smrt, Isus je sinovski zahvaljivao Ocu, a sjeme je uskrsnuća klicalo, da bi se očitovalo na uskrsno jutro. Tako biva i s našim krizama, s našim teškoćama: duboko u njima skrivena je prigoda da susretнемo i prihvativimo Božju ljubav, kad joj se otvorimo, kad prihvativmo i patnje i radosti koje nam Bog daruje i zahvalimo mu na tome, Bog nas obasipa životom.

ČETIRI SNA PAPE FRANJE

Nedavno je u Rimu održana Sinoda o Amazoniji, onom ogromnom području Južne Amerike koji mnogi nazivaju „plućima svijeta“ jer ondašnje šume proizvode ogromne količine kisika. Amazonija je jedna od najvećih rezervi slatke vode na našem planetu. Sliv rijeke Amazone i tropske šume koje ga okružuju njeguju tla i recikliranjem vlage reguliraju cikluse vode, energije i ugljika na planetarnoj razini. Rijeka Amazona sama baca u ocean 15 % ukupne slatke vode na Zemlji. Prirodna prekomjerna količina vode, topline i vlage znači da je u ekosustavima Amazone dom oko 10 do 15 % kopnene biološke raznolikosti. Možda nam se čini da je sve to daleko od nas i da ne zaslužuje da se o tome raspravlja na jednoj sinodi.

Amazonija kao škola Crkve

Međutim, papa Franjo uvjeren je da suočavanje s problemima Amazonije može postati škola ponašanja i djelovanja Crkve i svijeta uopće. Sve se temelji na trima snima pape Franje: „Sanjam o Amazoni koja se bori za prava najsramašnjih, od najmanjih izvornih naroda, tamo gdje se čuje njihov glas i promiče njihovo dostojanstvo. Sanjam o Amazoni koja brani kulturno bogatstvo koje ga razlikuje, gdje ljudska ljepota sjaji u toliko oblika. Sanjam Amazonu koja ljubomorno čuva neodoljivu prirodnu ljepotu koja je kras, preplavljen život koji ispunjava njene rijeke i šume. Sanjam o kršćanskim zajednicama sposobnim da se uključe i utjelovljuju u Amazoniji, do točke da Crkvi daju nova lica s amazonским obilježjima.“ Stoga Apostolska pobudnica „Quaerida Amazonia“ (Ljubljena Amazonija) zaslužuje našu pozornost.

Sinodalni put Crkve

Mnogi problemi u Amazoniji, ekološki, kulturni, crkveni i socijalni suočavaju Crkvu s nužnošću da njezino djelovanje mora postati sinodalno djelovanje. To znači da Crkva ne smije uvijek prilaziti problemima i ljudima odozgo, nekim teološkim tezama, nego odozdo, dajući priliku svakome da sam obrazloži svoj problem. Mi na Sinodu nismo došli, tvrdi

Papa, kako bismo stvorili neke programe društvenoga razvoja u onim područjima, nego smo došli kako bismo shvatili ondašnju stvarnost da bismo potom mogli služiti boljituživa tih naroda. Djelovanje Crkve u tom smislu znači „hodati zajedno“ pod vodstvom Duha Svetoga. Dijalog Crkve započinje uvijek od onih najmanjih. Siromašni nisu samo adresati našega djelovanja nego su protagonisti, njihov je glas odlučujući. Takođe sinodalni put mora se pretočiti i na sve lokalne Crkve, na njihovo strukturiranje i djelovanje. Amazonija nas uči da moramo prepoznati laike kao „privilegirane djelatnike“ u Crkvi, aktivnije ih uključiti u crkveno djelovanje, kako na savjetodavnom planu, tako i na planu odlučivanja.

Poimanje grijeha i kršćanskih dužnosti

Jedan je od temeljnih zaključaka Sinode i Pobudnice tvrdnja kako je neodgovorno ponašanje u odnosu na očuvanje prirode istinski grijeh. Sinodalni oci predlažu da se tzv. „ekološki grijeh“, koji je dosad bio smatrano samo propustom, definira kao grijeh protiv Boga, bližnjega i ambijenta. To je grijeh protiv budućih generacija. Gotovo je nemoguće u moralnoteološkim manualima pronaći tvrdnju kako je neodgovornost na ekološkom planu istinski grijeh. Kao što je tek nedavno korupcija definirana kao grijeh, a prije se o njoj govorilo više kao o „društvenom propustu“. Tzv. integralna ekologija znači da je sve međusobno povezano. Znači da su ekologija i društvena pravda intimno povezane. Ekološki angažman istovremeno je društveni angažman u ostvarenju socijalne pravde. Za Crkvu i kršćane „krik prirode i krik siromašnih čine jednu cjelinu“. Za kršćane zanimanje za promociju i poštivanje ljudskih prava nije fakultativno, nego ono postaje prioritetska kršćanska dužnost. To nije samo zadatak politike nego je zahtjev koji proizlazi iz vjere. Time je papa Franjo u potpunosti na tragu Benedikta XVI. koji je zastupao tezu kako se kršćani moraju uključiti u politiku, ako uvide da je ta politika uzrok nepravdi u

svijetu. Benedikt to govori imajući u vidu siromaštvo u svijetu, a Franjo to kaže u odnosu na ekologiju, tj. zaštitu svega onoga od čega čovjek živi i na čemu oblikuje vlastiti identitet.

Papa Franjo smatra da nas stil života naroda Amazonije može poučiti kako ne upasti u napasti konzumerizma. Na tome bi se mogla temeljiti svojevrsna edukacija kršćana kako se odnositi prema jednoj kulturi obilja i otpada. Na tragu toga možemo možda zaključiti kako i recikliranje otpada postaje dužnost jednoga kršćanina.

Protiv anestetiziranja savjesti

Smisao je cijele Sinode bio suprotstaviti se pokušajima anestetiziranja društvene svijesti i savjesti u odnosu na mnoge nepravde koje se događaju u Amazoniji, ali i uopće. Ne treba puno pameti da zaključimo kako pokušaji anestetiziranja savjesti nisu samo „amazonski“ problem. Mogli bismo naširoko govoriti o raznim pokušajima anestetiziranja savjesti kod nas. To je novi oblik kolonijalizma pojedinaca i javnoga mnijenja. Ne događa se samo u Amazoniji nego i u Hrvatskoj, pogotovo na planu zakonodavstva. Nije samo Amazoniji potrebna inkulturacija Evandželja, borba Crkve za ostvarenje prava potlačenih, uključenje Crkve u zaštitu one „infrastrukture“ koja se zove priroda, a koja omogućuje život, nego je sve to potrebno i nama u Europi i Hrvatskoj. Dosad je ekološki problem bio stvar pojedinaca ili specijaliziranih grupa. Sada je to postao i problem za Crkvu i za kršćane općenito.

Ovu je propovijed u jeku Drugog svjetskog rata u Baderni održao vlc. Miroslav Bulešić. Bio je to hrabar istup u Crkvi, jer špijuni „narodne vlasti“ pratili su što svećenici govore, propovijedaju, te su se u ovoj propovijedi lako mogli prepoznati. Takozvana „narodna vlast“ donosila je po istom principu svoje presude svećenicima ka što su farizeji, saduceji... (njihova narodna vlast) donijela presudu Isusu.

Isus pravi i jedni prijatelj naroda:
a) kao novi čovjek...
b) kao Bog ... još više.

I kao takvoga prati ga na Cvjetnicu sav židovski narod: starci i mladež; muškarci, žene i dejeca pjevajući: Hosanna (usp. Lk 19,38; Mk 11,10).

Veličanstvena manifestacija pokazuje pravu dušu naroda, mišljenje ljudi, koji su dugo vremena morali šutjeti iz straha i bojazni pred svojim poglavarima... i vodama.

Nekoliko dana kasnije ovaj isti narod viče: propni ga, propni ga! Kako to? Što je u ovo nekoliko dana sagrijeoš? Možda je bio varalica...? Zašto taj narod traži Isusovu smrt?

Ne nije narod tražio Isusovu smrt, jer je bio i na Veliki petak uvjeren da je Isus pravi, istiniti, jedini njegov prijatelj...

Isusovu smrtnu osudu tražili su „po narodu“ oni koji su Isusa mrzili već dugo vremena i progonili ga, lažni prijatelji naroda: pismoznanci, farizeji i saduceji. Ne narod, nego oni: pismoznanci, farizeji i saduceji pripremali su kroz Isusov život, posebno u zadnje tri godine Isusu teški križ. Bili su to lažni prijatelji

Propovijed na Veliki petak 1945.

„Propeti Krist je naš Bog i naš Kralj, Crkva je vaša Majka, vjera je spas naših duša i najveća dragocjenost i svetinja“

naroda, koji su narodu navukli svoj teški jaram na vrat i učili ga svojim a ne Božjim zapovjedima, sa svojim teretom, svojim licemjerskim ponašanjem.

Pogledajmo njihovo ponašanje:

1. Kako su sa Isusom govorili u prisutnosti naroda;
2. kako su o Isusu govorili s narodom, a da Isus nije bio prisutan;
3. kako su govorili o Isusu, kada s njima nije bilo ni Isusa ni naroda; kada su dakle bili sami.

Ad. 1. Kako su oni s Isusom razgovarli u prisutnosti apostola i naroda? [Pogledajmo što nam o tome kaže Sveti Pismo:]

a) - Učitelju, znamo da pravo govorиш i učiš, i ne gledaš na osobu ljudi, nego zaista učiš put Božjemu... (Lk 20,21).

- Učitelju, Mojsije nam propisa... (Lk 20,28)

- Učitelju, što moramo činiti, da postignemo život vječni? (Lk 10,25)

- Učitelju, znamo da si istinit, ti učiš put Božji po istini i ne mariš ni za koga... (Mt 22,16)

Sveti Ivan veli: Gospodine, koja je najveća zapovijed u zakonu?... Učitelju, Gospodine, Velečasni... ti si istinit i učiš put Božji. [Vidimo kako] mu se klanjaju, hvale ga i časte...

b) [Farizeji, pismoznanci...] ne dolaze pitati Isusa da bi nešto naučili. Ne, [nego da bi ga iskušali]!

- Tada se diže neki zakonoznanac da ga iskuša ... (Lk 10,25)

- Pazili su oštro na njega i poslaše uhode (špijune) koji su se imali napraviti kao savjesni ljudi, da ga uhavte u riječi. Još u onaj čas gledali su književnici i glavari svećenički da

stave ruku na njega, ali se pobojaše naroda. Oni su ga tada htjeli predati poglavarima, vlasti namjesnika.... Mrzili su ga i govorili su mu učitelju, gospodine...

Ad. 2. – Kakvo je njihovo ponašanje i govorenje o Isusu pred narodom, a Isus je odsutan?

- Vraga ima. Taj izgoni đavle amo po Belzebulu, poglavici đavolskom (Mt 12,2)

- Nije ovaj čovjek od Boga! (Iv 9,16)

- Ti budi njegov učenik, mi smo učenici Mojsijevi (Iv 9,28)

- Kako sad vidi, ne znamo, ili tko mu otvori oči, ne znamo. Pitajte njega. On je velik neka sam govorи za sebe. Ovo rekoše njegovi roditelji, jer su se bojali Židova. Židovi su se već bili dogovorili među sobom, da se svaki, koji bi ga priznao za Mesiju izopći iz sinagoge. (Iv 9,21-22).

- On će proći... a mi ćemo ostati i s nama ćete kasnije voditi račune. Mi ćemo vas izopćiti. Zbog ovih prijetnja Nikodem dođe po noći k Isusu (Iv 3,1..).

- A potom Josip iz Arimateje, koji je bio učenik Isusov, ali tajni od straha pred Židovima... (Iv 19,39).

Isusa časte i hvale; pozdravljaju ga što ljepše mogu... a narodu prijete: nemajte posla s njime, ne pačajte se s njim inače ... A narod dršće pred njima i potajno vjeruje u Isusa.

Ad 3. A sada dolazi najvažnije pitanje: Što misle i govore oni o Isusu, kada su sami na svojim sjednicama, među pouzdanim osobama, kada nosi prisutni ni Isus ni narod. Kada mogu slobodno govoriti?

- Tada se sabraše glavari svećenički i stariješne naroda u palači

velikoga svećenika Kajfe. Posavjetovaše se kako bi mogli Isusa lukavštinom uhvatiti i ubiti. Ali rekoše: Samo ne na blagdan! Inače pobunit će se narod. (Mt 26, 3-5). (*Jedino sada govore istinu!*)

- Onda su tražili glavari svećenički i književnici priliku da ga iz prevare uhvate i ubiju (Mt 14,1).

- Tada (nakon uskrsnuća Lazara) glavari svećenički i farizeji sazvaše veliko vijeće i rekoše: Što da činimo? Jer čovjek ovaj čini mnoga čudesa? Ako ga ostavimo tako, svi će vjerovati u njega i doći će Rimljani i uzeti će nam zemlju i narod... (Iv 11, 47-48).

- Od toga dakle dana dogovoriše se da ga ubiju... (Iv 11, 53).

- I glavari svećenički i farizeji bili su izdali zapovijed: tko dozna gdje, da javi, da ga uhvate (Iv 11, 57). – Od tada su veliki svećenici i poglavari naroda tražili prigodu da bi mogli Isusa uhvatiti i ubiti, ali pobjojali su se naroda.

- Posavjetovaše se, kako bi mogli Isusa lukavštinom uhvatiti i ubiti. Ali rekoše: Samo ne na blagdan. Inače će se pobuniti narod. (Mt 26,5).

- Tada su tražili glavari svećenički i književnici priliku da iz prevare uhvate Isusa. Ali rekoše: samo ne na blagdan. Inače će se pobuniti narod. (Mk 14,1-2).

Isusa, Boga treba ubiti i njegov nauk uništiti, učiniti da nitko više ne vjeruje – ali kako? Lukavo i s prijevarom, šegavo, ne u prisutnosti naroda jer bi se bunio... Treba ga smaknuti, ali kako? Neka ga noć pojede... (I došli su po noći).

Moraju ga ubiti. **Zato ga moraju optužiti.** Mt 26, 59-60. Bile su onda u Palestini dvije vlasti.

a) Domaća narodna vlast, stavljena od svećenika, književnika i farizeja.

b) Rimska okupatorska vlast, zastupana od Pilata.

Obje moraju izreći smrtnu osudu, da ga mogu ubiti...

Ad. A) pred narodom i svojom vlašću kao narodnog izdajicu i psovača Boga. Smijemo li davati

caru porez? (tadašnje prilike). A Isus, umjesto da buni narod protiv rimske vlade odgovorio je: Da- jte caru što je carevo.. Druži se, surađuje s njima... (Lk 20,30).

Opet ga zapita veliki svećenik: „jesi li ti Mesija, Sin Božji?“ A Isus odgovori: Ja jesam... Tada veliki svećenik rastrga haljinu svoju i reče: Čemu trebamo još svjedočiti? Čuli ste hulu na Boga. Oni jednoglasno izjavili, da je zaslužio smrt. (Mk 14, 61-64).

Ad. B) Pred Pilatom farizeji trebaju govoriti drukčije, postaviti druge pa makar i krive tužbe...

Tada se diže sva skupština i dade ga odvesti Pilatu. Ondje ga počeše tužiti: Nađosmo, da ovaj buni naš narod, da zabranjuje plaćati porez caru te se predstavlja za Mesiju kralja. Pilat ga ispita i potom izjavlja: Ja ne nalazim nikakve krivnje na ovom čovjeku. A oni nastavili: On buni svojom naukom narod po svoj zemlji judejskoj... (Lk 23, 1-5).

I tako je Isus osuđen radi politike, kojom se nikada u životu svom nije bavio! Narodni izdajica, pred narodom, politički buntovnik pred Pilatom. Zato mora umrijeti! Tako se dalo narod zadovoljiti. – Međutim, Isus je osuđen za to, jer je svima i farizejima uvijek govorio istinu, otkrivač i žigosao njihove pogreške... jer je tumačio Božje zapovjedi i branio Boga, svoga Oca; jer je priznao da je Bog. I umrijet će ne za politiku nego za svoju nauku, za vjeru, za spasenje svijeta...

Tko je Isusa osudio? Zar narod? **Zar narodni sud?** Čitajmo evanđelje, sv. Marko veli: A oni ga osudiše, da je zaslužio smrt (14,65). Sveti Matej: kada je osvanuo dan zaključiše glavari svećenički i stariješine naroda da ubiju Isusa (27,1). Ne, narod nije nitko pitao za njihove mišljenje. Narod je pokazao svoje mišljenje na križnom putu: „A za njim je išlo veliko mnoštvo naroda i žena, koje su naricale i plakale za njim“, kaže sveti Luka (23,27). Na Kalvariji „narod je tu stajao i gledao“ (jer je morao, jer je bio prisili-

jen a članovi viskoga vijeća rugali su se...“, veli sveti Luka (23,35). Ali narod je vikao: raspni ga, raspni ga! Da, vikao je, jer je morao pod pritiskom prijetnji, iz bojazni i straha za budućnost, budući da je ostao u njihovim rukama. Ali, koji narod i koliko naroda? Pismoznaci, farizeji i poglavari s nekoliko svojih pristaša (malo), ali onda ipak jaka reakcija, koja je nastavila i govorila protiv Isusa u ime naroda, koji je prema izjavi samih fraizeja vjerovao u Isusa: (Eto svi vjruju u Njega! Što da činimo?). Ali se onda bojao nastupiti protiv one malene i nesretne reakcije, koja bi u tom slučaju s njime postupila kao i s Isusom.

Farizeji i starješine naroda skrivali su Bogobojstvo. Ali tome zločinu nadodali su drugi: Zahtjevu Bogobojstva položili su u usta nedužnoga i vjernoga ali nesretnoga naroda.

Nesretni ijadni narode! Najveće zločine, o kojima narod nikada ni sanjao nije: progonstvo vjere, napadaje na Crkvu, sve to čine drugi u tvoje ime. Svi su ti zločini toboga zahtjevi i volja naroda, [a zapravo su djelo poglavara].

Dragi vjernici! Kršćansko braćo. Tko je vodio proganjivanje Isusa i njegove nauke, tko je tražio njegovu smrt? Obnovite danas svi isповijed svoje vjere pred Isusom propetim, koji nije umro ni kao narodni izdajica, ni kao psovač, ni kao buntovnik, koji nije umro zbog politike – premda se onda dalo tako narodu razumjeti, nego je umro za svoj nauk, za svoju vjeru kao Bog koji izmiri grešni svijet sa svojim Ocem, da spasi sav ljudski rod i vas kršćanska braćo.

I molite Propetoga Isusa, da ne bi ste iz straha i bojazni ni pred kojim čovjekom ili vlašću vikali: „Raspni ga... ili da vam drugi stavljaju kakvu sličnu smrtnu osudu u vaša usta. Propeti Krist je naš Bog i naš Kralj, Crkva je vaša Majka, vjera je spas naših duša i najveća dragocjenost i svetinja.

„Danas je svjedočanstvo vjere ustrajati u poštenju“

U petak, 14. veljače 2020., u Kašteliru, u Porečkom dekanatu, svećano je proslavljen blagdan sv. Valentina, suzaštitnika župe i mjesta.

Misno slavlje predvodio je mons. Vilim Grbac, generalni vikar Biskupije i župnik Rovinja, u suslavlju sa svećenicima iz okolnih župa. Na početku je sve prisutne pozdravio domaćin, vlc. Marijan Kancijanić.

Na početku homilije propovjednik je podsjetio na najpoznatije crte iz života sv. Valentina. Istaknuo je da se on odlikovao mudrošću i kreposnim životom. Nema mnogo svjedočanstva o mučenicima toga doba jer su tada, za vrijeme najvećih progona kršćana, i podaci o njima uništeni. Važno je napomenuti da se njegov spomen časti već od prvih stoljeća Crkve i u njemu se uvijek gledalo primjer i uzor svetoga svećenika koji je položio svoj život iz vjere u Isusa Krista. Zbog njegove dosljednosti i car Klaudije želio ga je susresti, pod uvjetom da se odrekne vjere i prihvati rimske bogove. No, on je iskoristio priliku i navijestio samome caru vjeru u Isusa Krista. Potom su ga zatvorili. Dok je bio u zatvoru, upoznao je sudca koji je bio zadužen da ga osudi. Valentin je molitvom vratio vid sudčevoj kćeri. Sudac je potom prihvatio vjeru te je zbog toga ubijen, zajedno s cijelom svojom obitelji. Sveti Valentin ubijen je tako što mu je odrubljena glava na Flaminijskoj cesti u Rimu 14. veljače 269. godine.

Pred nama stoji jedan mladi mučenik koji je bio spremjan položiti svoj život iz vjere u Isusa Krista. Za nas kršćane to je uvijek izazov, trebamo se zapitati što smo mi spremni učiniti zbog vjere, rekao je mons. Grbac. Možda možemo pomisliti da je trebao malo više surađivati s carem pa ga ne bi bila zadesila takva sudbina. Ima i danas onih koji kažu: „Da je Miroslav Bulešić malo više surađivao, ne bi bio ubijen.“ I tako se može razmišljati, no mi si možemo postaviti i jedno drugo pitanje: kakav bi taj svijet bio, i u kakvom bismo svijetu mi danas živjeli da nije bilo onih koji su

bili spremni žrtvovati se za vrednote, za vjeru u Isusa Krista koji daje smisao našem životu, našim životnim križevima, poteškoćama, koji nam daje primjer kako dosljedno i dostoјno živjeti ljubav? To je svjedočanstvo zalog sv. Valentina koje ostaje.

Ovih dana stalno slušamo o ljubavi i zaljubljenosti, no prava je ljubav požrtvovnost. Spremnost na žrtvu za brak, dom i obitelj, to je ljubav. Sveti Valentin vezuje se uz zaljubljenost jer je u to vrijeme car Klaudije zabranio da se vojnici zaručuju ili vjenčavaju. Za ratove su mu trebali ljudi koji neće biti previše vezani za dom, već će biti posve posvećeni ciljevima vojevanja. Svećenici su dobili naredbu da ne smiju vjenčavati vojnike, no sv. Valentin to je činio potajno, i to je bio jedan od razloga njegove mučeničke smrti. Sve nam to govori o tom Božjem ugodniku koji je na pravi način shvatio vjeru. Za njega je vjera bila život, bez obzira na životne poteškoće s kojima se susretao. Iako ne krvlju, i mi smo danas pozvani svjedočiti vjeru. Mučenici nas pozivaju na hrabrost vjere, a danas je skoro hrabrost reći da smo katolici. Danas se od nas ne očekuje mučeništvo, ali se očekuje svjedočanstvo. Danas je svjedočanstvo ustrajati u poštenju.

Poput pšeničnoga zrna koje umire da bi dalo plod, kršćanski je žrtvovati se i služiti drugima. Svetci su ta zrna koja su umrla da bi dala obilat plod. Biti to zrno znači imati otvoreno oko i uho za druge.

„Ako mi tko hoće služiti, neka ide za mnom, i gdje sam ja, ondje će biti i moj sluga“, citirao je propovjednik. Nama su puna usta ljubavi prema Isusu, no u stvarnosti je to prvenstveno put križa, put poteškoća, no vjerujemo da je to Isusov put. Isus nas poziva putem koji nije najlakši, ali koji doista vodi u život.

Daj, Bože, da i mi, gledajući uzor sv. Valentina i drugih svetih ljudi, živimo svoju vjeru poput njih jer to znači slijediti Isusa Krista. Najveće je čašćenje sv. Valentina da živimo svoju vjeru i da mi danas budemo svjedoci svojom ljubavlju, međusobnim poštovanjem i dobrotom, požrtvovnošću i služenjem, zaključio je mons. Grbac.

Nakon misnoga slavlja održana je tradicionalna procesija s kipom sv. Valentina po ulicama Kaštelira, a po povratku u crkvu čašćenje relikvija.

Misno slavlje animirao je župni zbor koji je na početku i tijekom izlaska kipa iz crkve u procesiji posebno zdušno otpjevao pjesmu „Zaštitniku“, posvećenu sv. Valentinu, koju je skladao i napisao nekadašnji župnik pok. mons. Marijan Bartolić.

(Foto: Rose-Art,
tekst: G. Krizman)

Prijenos svete mise iz Marčane

Dana 16. veljače, šeste nedjelje kroz godinu, u Marčani, u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla prvi smo put imali smo prilike ugostiti Hrvatsku radioteleviziju, zajedno s urednikom i novinarom g. Dragutinom Siladijem.

Tom je prigodom svečanu koncelebriranu misu predvodio naš župnik don Jure Purkić, zajedno sa svećenikom u miru don Josipom Kalčićem i đakonom vlc. Leonardom Škecom, uz bogoslove Porečke i Puljske biskupije, Josipa Gračanina, Macieza Žuranskoga i Ivana Petrašića.

Na misi je pjevao domaći mješoviti Župni zbor sv. Petra i Pavla i pjevači iz susjedne Župe sv. Flora iz Loborike, koji su se za ovu prigodu ujedinili i udružili snage, uz vodstvo orguljaške pratnje Nicol Kolar i gitare Gorana Brakovića.

U homiliji se župnik se osvrnuo na riječi sv. Pavla iz drugoga čitanja, Poslanice Korinćanima, iz koje nam sv. Pavao poručuje kako bi s vremenom trebali postati „zreli vjernici“ što bi značilo, kako je župnik naglasio, primiti „udarce“ i protivštine ovoga svijeta, kušati „tvrdnu hranu“, prolaziti uskim putem, a kao nagradu: protivštine zalijevati vinom ljubavi, što vrlo često nije lako.

Istaknuo je kako bi sve to nemoguće bilo postići bez snage Duha Svetoga, za što nam je potrebna Božja milost i neumorno traženje Gospodina. Bog nikome nije zapovjedio da bude bezbožan niti je dao dopuštenje za grijehe, već je to u ljudskoj slobodi. Život i sreća u našim su rukama te se moramo zapitati kako će naš naraštaj završiti. Stoga nam Isus Krist iz današnjega Evangelijskog po Mateju daje jasne upute: „Ne kuni se na svoga brata“, „Ne gledaj tuđu ženu s požudom“, „Ne srdi se nikako“, nego vaša riječ neka bude „da - da“, a „ne - ne“. Što je više od toga, od Zloga je. Bog nikoga unaprijed ne odbacuje, ali čovjek se u svojoj slobodi sam odlučuje biti „za“ ili „protiv“.

Tijekom misnoga se slavlja orila pjesma kroz čitavu crkvu, a sunčeve su zrake dopirući kroz pozor, obavjavale oltar. Cijela se misna zajednica stopila u jedno te smo svi bili „udovi Kristovi“.

Na kraju misnoga slavlja zbor je pjevao pjesmu „Majko svih nas“, čiju glazbu i tekst potpisuje Mario Nardelli. Tom simboličnom pjesmom rastali smo se u miru i uz prigodne misli sv. Male Terezije od Djete Isusa, čije smo misli mogli čuti u odjavojoj špici urednika g. Dragutina Siladija: „Bog ne gleda na naše ostvarivanje, nego na našu dobru volju, naš jedini cilj mora biti - Boga razveseljavati.“

Hvala Gospodinu na ovome danu koji ćemo zasigurno dugo pamtit!

Nicol Kolar

Razmjena učenika Pazinskoga kolegija i katoličke škole *Instituto salesiano Don Bosco*

Treću godinu zaredom Pazinski kolegij - klasična gimnazija ostvaruje projekt razmjene učenika s katoličkom gimnazijom *Instituto salesiano Don Bosco* iz Verone. Od 16. do 20. veljače 2020. jedanaest je učenica prvoga razreda klasične i jezične gimnazije boravilo u Veroni kod obitelji učenika domaćina, sudjelovalo u projektnim zadatcima te razgledalo povijesne i kulturne znamenitosti Verone i *Lago di Garda*.

Naše su učenice upoznale školski salezijanski kompleks u samom središtu Verone, u kojem djeluju predškolska, osnovnoškolska, srednjoškolska i visokoškolska ustanova od ukupno 1400 učenika i studenata te slušale o životu don Bosca i salezijanskom pristupu odgoju i obrazovanju mladih. Svakoga su dana s domaćinima u skupinama radile na projektnim zadatcima na temu obilježavanja Uskrsa, a sudjelovale su i na nastavi koja se u salezijanskoj gimnaziji odvija svakodnevno u jednoj smjeni, započinje u 7,55 h, nastavni sati traju 60 minuta, tako da dnevno gimnazijalci borave u školi do oko 16 sati.

Naše su učenice tijekom boravka razgledale središte Verone, samostansku crkvu sv. Zenona, *Castelvecchio*: muzej i zidine dvorca *Scaligeri* te Sirmione na *Lago di Garda*: antički arhitektonski kompleks *Grotte di Catulo* i *Castello Scaligero*.

Posljednji je dan projekta razmjene učenika zaključen predstavljanjem uradaka miješanih skupina učenika o obilježavanju Uskrsa u pojedinim talijanskim pokrajinama. Naše su učenice govorile o Kolegiju te karnevalskim običajima i tradicionalnom obilježavanju Uskrsa u našem zavičaju te domaćinima podijelile *pincu* i kuhana jaja obojana lukom, koja su, naravno, svi kucnuli.

(Pazinski kolegij)

U Puli proslavljen Sv. Polikarp

U nedjelju, 23. veljače 2020., u kapeli Milosrdnoga Isusa u Kući skrbi sv. Polikarpa u Puli proslavljen je blagdan sv. Polikarpa, biskupa i mučenika. Misno slavlje predvodio je porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan.

Biskup je na početku homilije podsjetio da je Kuća skrbi sv. Polikarpa dobila ime po topomnomu koji je od davnina nosio taj južni dio Pule, a koji su neke prethodne generacije prozvale po ranokršćanskom mučeniku iz Male Azije. Zapis njegova mučeništva, upravo na 23. veljače, ostao je precizno zapisan zahvaljujući očevicu koji je prisustvovao njegovu mučeništvu.

Prvo čitanje koje smo danas čuli, iz Knjige Otkrivenja, sv. Ivana, apostola, donosi upravo riječi ohrabrenja biskupu Smirne, sv. Polikarpu. Bilo je to oko 100. godine, a mladi biskup Polikarp bio je ranije njegov učenik. Unatoč velikim poteškoćama ostao je hrabro vjeran Kristu. Sveti ga Ivan hrabri i potiče, kao

i druge biskupe onoga vremena. Apostol ga hvali što znači da je već tada sv. Polikarp, kao mlad biskup, bio jako cijenjen. Sve što o njemu znamo, sačuvano je iz svjedočanstva, govori nam o njegovoj velikoj zauzetosti kao pastiru Crkve koji je na kraju zapečatio svoju vjernost Bogu i narodu mučeništvo koje je podnio oko 150. godine. Kada je izazvan da prokune Isusa pa će tako sačuvati život, on je rekao: „Ja sam 86 godina služio Kristu, i On me nikada nije izdao, zašto bih ja sada izdao Njega?“ Lijepo je to svjedočanstvo mučeništva, vjernosti, hrabrosti.

Od njegove korespondencije sačuvana je samo jedna njegova poslanica u kojoj je ohrabrvao susjedne kršćanske zajednice. Za kršćane je do danas ostalo važno čuvati spomen na najsvetije ljude. Kada je naš bl. Miroslav Bulešić 1947. ubijen u Lanišću, a bilo je to vrijeme terora, ljudi su u intimnosti svojih domova čuvali spomen na

njega. Oni koji su imali neke uspomene, komadić košulje, trag krvi i slično, ljubomorno su to čuvali kao spomen na tu hrabrost, na to svjedočanstvo, na tu najveću moguću ljubav koju mučenik iskazuje prema Bogu i bratu čovjeku. Tako su kršćani već od starine čuvali spomen jer su mučenici uvijek bili uzor najljepšega svjedočanstva za Isusa Krista. Prvi su se kršćani rado okupljali baš na grobovima mučenika i ondje služili misu koja im je davala snagu za isto takvo svjedočanstvo.

Kada čitamo o progonima u prvim vremenima kršćanstva, vidimo da su nakon mise nosili pričest zatvorenicima. Nositi pričest u zatvor bio je velik rizik, ali je to mnogo značilo onima koji su bili zatvoreni. Kada čovjek vjeruje u snagu Euharistije, ona mu daje veliku snagu. Kršćani su se i ohrabivali i nadahnjivali baš na primjeru mučenika. Čuvali su njihov spomen, pa tako imamo primjer u mozaicima u porečkoj katedrali gdje su likovi najslavnijih ranokršćanskih mučenica.

Mučenici su uzor i zagovornici. Današnja bazilika sv. Petra izgrađena je na mjestu gdje je bio pokopan sv. Petar, apostol, vjernici su, dakle, od tada, tijekom stoljeća, sačuvali to mjesto i častili ga. Poput prvih kršćana i mi danas štujemo svoje uzore: bl. Bulešića, bl. Stepinca, sv. Leopolda Mandića, sv. Faustinu, bl. Sopoćka i druge. Pred ljudima je u životu izbor hoće li izabrati put sebičnosti, udobnosti i moći ili pak put istine, pravde i služenja bližnjemu, u tome izboru uvijek treba imati pred sobom uzor svetaca i blaženika, rekao je mons. Milovan.

O kapeli u Kući skrbi sv. Polikarpa brinu sestre Milosrdnoga Isusa koje od 2000. godine žive i djeluju u prostorima nedaleko te kuće skrbi.

(Tekst: G. Krizman, foto: sestre Milosrdnog Isusa)

Pepelnica u Poreču

Na Pepelnici, u srijedu, 26. veljače 2020., porečki i puljski ordinarij mons. dr. Dražen Kutleša svečano misno slavlje s obredom pepeljenja predvodio je tradicionalno u porečkoj katedrali.

Porečki dekan i župnik preč. Milan Zgrablić na početku je mise izrekao kratke upute o privremenim mjerama predostrožnosti sanitarnе naravi zbog aktualnih okolnosti: vjernici su pozvani pri ulasku u crkvu učiniti znak križa bez blagoslovljene vode koja je zasad maknuta iz škropionice, privremeno se izostavlja rukovanje pri znaku pružanja Kristova mira i pričest se daje na ruku.

Biskup je na početku homilije istaknuo da Pepelnicom započinjemo jedno intenzivno vrijeme koje trebamo živjeti drugačije nego dosad. Evandelje nam stoga stavlja nekoliko stvari na srce, a pepeljenjem je to istaknuto i izvanjskim znakom. Isus nam govori tri važne stvari koje trebamo činiti tijekom ove korizme, rekao je mons. Kutleša.

Trebamo činiti djela milosrđa, ali tako da drugi ne znaju da to činimo, da se sa svojim djelima ne hvalimo i da to ne pokazujemo drugima. Djela milosrđa nisu samo dati nekome nešto materijalno nego nadasve pomoći čovjeku u njegovoj potrebi. Isus nas poziva da činimo djela milosrđa, a na svakome je od nas da odlučimo na koji ćemo način to učiniti, naglasio je biskup.

Nadalje, Isus nam govori da trebamo intenzivnije moliti, no ne kao licemjeri koji će pokazivati i biti narmogđeni jer mole, drže se posebnima kao da samo oni mole, a drugi to ne čine, rekao je biskup. Trebamo se povući da nas ljudi ne vide, trebamo moliti i tražiti od Gospodina oproštenje za svoje grijeha. Osim toga, kada molimo, prihvaćajmo i tražimo Božju, a ne svoju volju, to je poziv koji Isus stavlja pred nas.

Na početku korizme dobro je podsjetiti se i na post, koji se preporučuje onima koji ga mogu obdržavati. Dobro je odreći se onoga što nam je vrijedno i važno i izvršiti neku prikladnu pokoru. Ljudi se danas često odriču hrane da bi mogli imati bolje tijelo i ljepši izgled, ali kada trebamo činiti neku pokoru i činiti nešto kao žrtvu koju ćemo prikazati Bogu, onda nam je možda teško. Zato je svatko pozvan na svoj način učiniti neku pokoru. Svaki čovjek najbolje zna, sukladno svojim godinama i zdravlju, što može učiniti.

Nakon propovijedi vjernici su pristupili pepeljenju. Simbolika toga čina i samoga pepela je višestruka. Taj nas pepeo poziva na poniznost. Trebamo biti ljudi koji znaju biti ponizni i otkloniti se od oholosti. Nadalje, ova korizma i Pepelnica pozivaju nas da shvatimo kako naš život ima kraj i kako ćemo otići s ovoga svijeta, umrijet ćemo i naše će tijelo, za koje se toliko brinemo, postati pepeo. Jedino što vrijedi jest duh, i stoga nas ovaj pepeo i Pepelnica pozivaju da živimo mudro u životu, kao razboriti vjernici, dajući svome tijelu onu brigu koja je potrebna, ali imaju-

ći uvijek na pameti spasenje svoje duše. Također, pepeo nas poziva da razmišljamo o sakramentu pokore, ispovijedi. Mi ljudi živimo u ovome svijetu gdje su različite napasti i gdje činimo različite grijeha, zato nas Gospodin poziva da se ispovjedimo, da priznamo svoje grijeha, da promijenimo svoj život, da postanemo bolji ljudi i da krenemo ispočetka. Stoga ova korizma jest jedan novi početak, promjena našega razmišljanja i pokazivanje sve veće vjere u onaj drugi svijet koji nas čeka nakon ovoga materijalnoga. To je poziv da ne budemo licemjeri, nego da se okrenemo realnosti života koji živimo. Možda nekada izgleda surov, ali to je naš život, koji ima i lijepih stvari. Treba ga živjeti ozbiljno, ne živjeti samo u uživanju i onda se na kraju života pitati zašto nismo učinili više za spasenje svoje duše.

Neka nam ova korizma bude plodonosna, da se svatko okrene svojoj nutrini, da učini najbolje što može za svoju dušu i za svoje bližnje. Ako tako budemo živjeli, spasit ćemo se, zaključio je mons. Kutleša.

Misno slavlje glazbeno je popratio katedralni župni zbor.

(Tekst: G. Krizman,
foto: M. Martinčević)

Duhovni izleti napuštenim crkvicama Rovinjštine

Uoči prve korizmene u rovinjskoj je Župi sv. Eufemije započeo novi korizmeni projekt – duhovni izleti po napuštenim crkvicama.

Početak je bio u subotu, 29. veljače 2020., ruta je išla dijelom doline Basilica, posjećene su crkve sv. Bartola i sv. Kristofora, na križanju ceste za Valaltu i Lim, odnosno Uvale Saline. Za pobožnost Križnoga puta korišten je Križni put blaženoga Miroslava Bulešića.

Novost je da pohodimo crkve u našoj župi, i to one izvan grada i u kojima se misa inače ne služi. Neke su od tih crkava danas ruševine, bez krova, ali zaslužuju da ih posjetimo, da znamo gdje su i da su to znakovi vjere onih ljudi koji su tu prije živjeli, rekao je mons. Vilim Grbac, rovinjski župnik, najavljujući projekt.

Prve subote duhovnoga izleta ruta je prolazila dolinom Basilica, koja je prema lokalnoj predaji to ime dobila jer je dio posjeda bio u vlasništvu rovinjske crkve sv. Antuna Padovanskoga zahvaljujući donaciji obitelji Domenica Lorenzetta. Predaja kaže da je njegova supruga ozdravila nakon posjeta padovanskoj bazilici sv. Antuna. Ovaj predio jedno od značajnijih poljoprivrednih područja Rovinjštine, a sadrži i ruševine prapovijesnih gradina.

Crkva sv. Bartola nalazi se na rubu plodne doline i u podnožju istoimenog brežuljka. Jedna je od većih rovinjskih jednobrodnih romaničkih poljskih crkvica. Specifična je po drvenoj tranzeni koja je u crkvi poprečno dijelila prostor za žene od onoga za muškarce. Na oltarnoj slici bili su prikazani sv. Bartolomej, titular oltara i crkvice, te sv. Juraj i sv. Eufemija, rovinjski zaštitnici. Ta je crkva bila jedna od stanica drugoga dana procesija uoči blagdana Spasova tijekom kojega se obilazilo sve rovinjske poljske crkvice s molitvenom nakanom za obilat urod usjeva.

Crkva sv. Krištofora jedna je od značajnijih poljskih jednobrodnih romaničkih crkava na Istarskom poluotoku, smještena je na rubu doline Basilica. Izgrađena je na živoj stijeni, koja je ujedno pod crkve. Posebnost su njezine bočne fasade oživljene motivom lezena koje završavaju slijepim lukovima. Mala izbočena apsida prekrivena je škriljama. Na oltarnoj slici, uz likove sv. Franje Asiškoga i sv. Ilike, proroka, bio je prikazan i titular sv. Krištofor. Do 1869. na njezinu se portalu nalazio arhitrav s dvama lavovima i četirima životinjskim glavama u rustičnu bareljeffu. I ova je crkva bila jedna od stanica pro-

cesije uoči Spasova. Restaurirana je 2000. godine.

Niz duhovnih izleta napuštenim crkvicama Rovinjštine trebao se nastaviti tijekom korizmenih subota održavanjem Križnoga puta u crkvi sv. Ivana i Pavla u Villas Rubinu, Sv. Eufemije u Salinama, Sv. Nikole u Španidigi, Sv. Ciprijana na Turnini i, naposljetku, Sv. Tome na Mondelacu. Međutim, zbog opasnosti širenja zaraze korona virusa, korizmeni je projekt odgođen.

Na prvome okupljanju sudjelovalo je šezdesetak vjernika iz rovinjske, ali i iz drugih župa i dekanata. Lijepe su to prigode da se pobožnost Križnoga puta moli u drugaćijem okruženju, hodajući kroz ljepote stvorenoga, ali i da se barem malo upozna veliko povijesno bogatstvo župe koja se može podići podatkom da je tijekom povijesti, prema zapisima, imala čak šezdesetak crkava i crkvica. Dakako, dobro je podsjetiti se i da je riječ o mjestu koje je prema pojedinim predajama bilo sjedište Cisanske biskupije, koja je, prema zapisima našeg vrsnog povjesničara mons. Ivana Graha, 780. godine ostala bez biskupa, a 965. njezin je teritorij priključen Porečkoj biskupiji. Biskupija Cissa danas je naslovna biskupija.

(Tekst: G. Krizman,
foto: D. Fattorich)

KRIŽNI PUT PO ROVINJSKIM CRKVAMA

1. SUBOTA, 29.2.2020. SV. BARTOL - SV. KRISTOFOR
okupljane u 15:00 naselje Laste
(križanje ceste za Valaltu - Lim i Uvale Saline)

2. SUBOTA, 7.3.2020. SV. IVAN I PAVAO U VILLAS RUBINU
okupljane u 15:00 Kuvi (parkiralište)

3. SUBOTA, 14.3.2020. SV. EUFEMIJA U SALINAMA
okupljane u 15:00 Parkiralište - Uvala - kamp Saline

4. SUBOTA, 21.3.2020. SV. NIKOLA U ŠPANIDIGI
okupljane u 15:00 Cesta za Pulu - stara škola Španidiga

5. SUBOTA, 28.3.2020. SV. CIPRIJAN NA TURNINI
okupljane u 15:00 ispred Obrade Turnina

6. SUBOTA, 4.4.2020. SV. TOMA NA MONDELACU
okupljane u 15:00 Križanje ceste za Valaltu i Mondelacu

Organizator: Župa sv. Jurja i sv. Eufemije, Rovinj

„Korizma je vrijeme obnove intimnosti s Bogom“

Usubotu, 29. veljače 2020. godine održan je u Pazinu, u Pazinskom kolegiju, korizmeni susret i duhovna obnova za vjeroučitelje i župne animatore Porečke i Pulsko biskupije.

Nakon uvodnoga pozdrava predstojnika Katedetskog ureda vlč. mr. Maksimilijana Buždona razmatranje na temu „Korizma – obnova krsne milosti“ održao je o. Leopold Mičić, OFM, gvardijan samostana sv. Antuna Padovanskoga u Puli.

Predavač je na početku pojasnio pojам obnove, koja se, kako je rekao, provodi na nečemu već postojećem, naprimjer, građevinama, i čovjeku je ponekad potrebna obnova, no, najvažnije, on treba biti svjestan postojanja potrebe za obnovom. Čovjek, ako nijeće svoju biologiju, umire. No s obzirom na to da je stvoren na sliku Božju, najdublja je čovjekova potreba da bude ponovo u skladu s Bogom, istaknuo je predavač. Korizma je vrijeme kada nas Crkva posebno poziva na obnovu nečega staroga u sebi, a nema obnove bez da se nešto ruši. Možda je potrebno srušiti neku staru sliku o sebi. Ta se slika najviše vidi u odnosu prema Bogu, a ta se slika reflektira u odnosu prema čovjeku. Je li netko iskreno pobožan, vidi se iz odnosa prema ljudima. Obnova znači dopustiti da se provede Božje nastojanje u našemu životu. Tek kada shvatimo koliko je Bogu stalo do nas, tada počinje život.

Milost je nezaslužen Božji dar, milost je sam Bog, to saznanje čovjek mora obnoviti u svome životu, tu krsnu milost, da je Isus ušao u moj život, da živi u meni, da danas želi biti sa mnom. Spominjući dnevno Evandželje, o Leviju, predavač je istaknuo da Isus ulazi u život čovjeka koji živi od nekih pogrešnih naplata. Isus želi uči u tu našu pogrešnu naplatu da je ispravi, da je

obnovi. Prvi je korak srušiti svoju sliku o sebi, a to je s godinama ponekad sve teže. No, treba se zapitati koliko u toj slici ima Boga. Korizma je vrijeme kada nas Crkva na poseban način poziva da se odazovemo Božjem pozivu koji želi ući u komunikaciju s nama. Svi se trebamo zapitati koliko vremena provodimo na koljenima, koliko vremena molimo, podsjetio je predavač. Korizma je vrijeme obnove intimnosti s Bogom. Mi ćemo odraditi korizmu, korizma će proći, ali se u našem životu ništa neće promijeniti ako u moj život ne uđe onaj koji je potpuno drugačiji od moga shvaćanja svega. Korizma nije ‘vrijeme bez nečega’, već korizma treba biti ‘vrijeme s...’, vrijeme s Bogom. Čovjek može biti s Bogom tek kada osjeti koliko ga je Bog željan. U Godini A pet korizmenih nedjelja donosi naglaske na određene trenutke Isusova života, rekao je predavač, te je pojasnio pojedine poruke tih naglasaka za čovjekov život. Posebno se osvrnuo na konkretne okolnosti rada vjeroučitelja. Naglasio je, unatoč svim poteškoćama, da ako te Bog stavio tu gdje jesi, to znači da Bog računa na tebe, da možeš. Problemi u životu, u međuljudskim odnosima počinju kada čovjek više nema doticaj s Bogom i prestane raditi na sebi, naglasio je predavač. Ako smo svjesni svojega dostojsvta djeteta Božjeg i potrebe da to čuvamo, naše svakidašnje okolnosti, koliko god bile teške, postaju mjesto našega posvećenja. Korizma

nam donosi saznanje koliko smo bezuvjetno voljeni. Korizma je vrijeme između pepeljenja i pranja nogu. Život je služenje, svi imamo mandat, svi imamo svoje poslanje da iz svoje glave idemo do nogu drugoga, naglasio je predavač. Korizma je vrijeme opredjeljenja za služenje drugome, a to je moguće shvatiti samo molitvom. Predavač je nadalje istaknuo razne opasnosti u koje se upada kada nastupi duhovna ljenost.

Govoreći o krštenju, fra Leopold je naglasio da svi sakramenti inicijacije vode ka sjedinjenju s Bogom, da čovjek postane s Bogom jedno. Kada Bog ulazi u naš život, nešto se treba promijeniti. Osvrnuo se i na otpor koji mi pružamo Bogu, svjescno ili nesvjesno mi Isusa odvraćamo iz svojega života, toga trebamo postati svjesni i to promijeniti.

Predavač je pri kraju pojasnio elemente obreda krštenja, a cijelo je predavanje popratio prigodnom PP prezentacijom.

Nakon kraće stanke održana je pobožnost Križnoga puta, korišten je novoobjavljeni Križni put blaženoga Miroslava Bulešića. Svi okupljeni dobili su po jedan primjerak.

Uslijedila je prigoda za sakrament isповijedi s više svećenika na raspolažanju, te sveta misa koju je predvodio o. Leopold Mičić. Susret je završio zajedničkim ručkom svih sudionika.

(Tekst: G. Krizman,
foto: N. Peteh)

Održana Vjeronaučna olimpijada u Pazinu

Među osnovnim školama najbolja je bila ekipa iz Osnovne škole Marije i Line iz Umaga, a među srednjim školama ekipa Gimnazije Pula. Svoje znanje na temu „Sveti Vinko Paulski – apostol milosrdne ljubavi“ pokazalo je osam ekipa osnovnih škola i tri ekipa srednjih škola.

Vjeronaučna olimpijada, županijsko natjecanje iz vjeronauka za učenike osnovnih i srednjih škola Porečke i Pulskog biskupije, u ponedjeljak, 2. ožujka održano je u Pazinskom kolegiju – klasičnoj gimnaziji u Pazinu. Uvodni pozdrav okupljenima uime domaćina izrekao je vlč. Maksimiljan Ferlin, ravnatelj Pazinskoga kolegija, i predstojnik Katehetskoga ureda Porečke i Pulskog biskupije preč. mr. Maksimiljan Buždon.

Svečanom otvaranju nazočio je kancelar Biskupije i tajnik Katehetskoga ureda mons. Sergije Jelenić te svećenici i vjeroučitelji koji su kao mentori dopratili svoje natjecateljske ekipe. Svečanost otvorenja natjecanja glazbeno je uzvećan prigodnim kulturnim programom

za koji se pobrinuo zbor Kolegija *Collegium cantorum*.

Nakon provedenih svih dijelova natjecanja rezultati su objelodanili ovogodišnju ljestvicu konačnoga poretku. Prvo mjesto u kategoriji srednjih škola i ove je godine, već gotovo „tradicionalno“, osvojila ekipa Gimnazije Pula. Dino Lovrić, Martina Licul, Anja Bakic i Petra Puljić, s vjeroučiteljem Kazimirom Berljavcem prvo su mjesto osvojili sa 66 bodova. Drugoplasirani su učenici Pazinskoga kolegija – klasične gimnazije: Tea Andrijević, Ena Martinčić, Ines Rogović i Lana Maretić, s mentorom vlč. Filipom Celentom. Treće mjesto osvojili su učenici Gimnazije i strukovne škole Jurja Dobrile iz Pazina: Katarina Levak, Ema Orbanić, Luka Štefanuti

i Martina Putinja, s mentorom Bernardom Jurjevićem.

U kategoriji osnovnih škola najbolji, sa 70,75 bodova, bili su učenici Osnovne škole Marije i Line iz Umaga: Lana Persiko, Filip Mikolčević, Mihael Bušić i Leon Allakaj, s mentorom Davorom Mirkovićem. Drugoplasirani su učenici Osnovne škole „Ivo Lola Ribar“ iz Labina: Amelia Vojić, Erika Mileta, Ayanna Kovačević i Patrik Vozila, s vjeroučiteljicom Lorenom Dušati, a treće mjesto osvojili su učenici Osnovne škole Stoja iz Pule: Nora Brenko, Dario Zović, Silvia Rudan i Lara Knežević, pod mentorstvom vjeroučiteljice Marine Šnoblj.

(Tekst: G. Krizman,
foto: N. Peteh)

Dvadeseti Križni put na Skitači

Unedjelju, 8. ožujka održan je dvadeseti dekanatski Križni put na Skitači. Oko 130 vjernika Labinskoga dekanata okupilo se u crkvi sv. Lucije na Skitači kako bi pobožnošću Križnoga puta obilježilo svoj korizmeni hod prema Usksru. Divno je bilo vidjeti djecu, mlade, obitelji pa do onih malo starijih koji su se odvažili doći na ovo brdo. Gospodin nam je darovao prekrasan sunčan dan.

Riječi dobrodošlice uputio nam je domaći župnik vlč. Blaž Bošnjaković koji je zahvalio svima onima koji su u ovih 20 godina sudjelovali u stvaranju i održavanju postaja Križnoga puta. Dostojanstveno smo krenuli pu-

tem Križnoga puta predvođeni domaćim župnikom, dekanom vlč. Mirkom Vukšićem i vlč. Josipom Petehom. Ove je godine izabran Križni put bl. Miroslava Bulešića zbog obilježavanja njegove stote obljetnice rođenja.

U molitvama su sudjelovale sve župe dekanata, sve naše molitvene i pastoralne zajednice (počevši od ministranata, prvo-pričešnika, krizmanika, Caritas-a, radijskih ekipa, Udruge sv. Vinka, zajednice hagioterapije, Zajednice za duše u čistilištu). Od postaje do postaje upućivali smo Gospodinu molitve za sve potrebe našega kraja: za narod, obitelji, djecu i mlade, svećenike, za rad tvornica, zadržavanje stanovništva na ognjištima, rast u vjeri i ljubavi, pomaganje siromašnima i najpotrebitijima, za duše pokojnih, ali i bolesnih živih duša. Svatko je od nas u svom srcu, uz opće molitve, iznosio Bogu i svoje osobne molitve i prošnje. Zdušno i s poštovanjem pjevalo se uronjeno u muku Gospodina našega Isusa Krista. Došavši do 15. postaje i na sam vrh brda poželjeli smo, poput Isusovih učenika na Gori Preobraženja Tabor, ostati ovdje, bliže Bogu.

Nadahnuti proživljenim mislima našega blaženika spustili smo se u obližnji Planinarski dom gdje su nas domaćini počastili toplim čajem i slasticama.

Okupani sunčevim zrakama na čistom zraku i ispunjeni dirljivim porukama Križnoga puta, odlučili smo da se i dogodine svi zajedno nađemo na istom mjestu. Ovaj nam je Križni put bio još jedan poticaj da svjedočimo kako je lijepo živjeti s Kristom i braćom ljudima te kako smo spremni utkati se u tkivo povijesti ovog kraja dajući svoj obol duhovnom rastu naše Crkve u ovom djeliću koji se zove Labinski dekanat.

(LB)

Skoro kao na Taboru

Svake godine u korizmi jedna skupina vjernika iz Labinskoga dekanata hodočasti na Brdo iznad Čepića. Brdo je još uvijek župa iako je reducirana na nekoliko osoba; ostali su iselili (u Ameriku, Kanadu, Francusku, Labin) ili preselili na mjesno groblje.

Sve je započelo 1999. godine kad nas je g. Ante Augustinović prvi put poveo na izlet u taj kraj. Sljedeće smo godine to pretvorili u hodočašće. Tako je i sada, svake godine. Nekad zna biti i do 20 osoba. Najmanje nas je bilo troje. Ove godine jedini od prve postave, uz svećenika Blaža Bošnjakovića, bio je g. Ante. Bilo nam je kao na Taboru.

(Sudionik)

PROSLAVA SV. FOŠKE U VODNJANU

U nedjelju, 16. veljače svečano je proslavljeni godišnje hodočašće svetoj Foški, u njenoj bazilici u Vodnjanu. Ekipa Dobrovoljnoga vatrogasnog društva Vodnjan regulirala je promet. Sa sjeverne je strane nabrojeno 576 automobila s 1700 osoba. Svečanu je misu u 11,30 predvodio župnik Marijan Jelenić, uz asistenciju četiriju bogoslova iz Sjemeništa Redemptoris Mater iz Pule. Ispovijedao je vlč. Josip Kalčić. Podijeljeno je 380 pričesti.

Župnik je u ovom kriznom vremenu govorio kako je ipak moguće kvalitetno živjeti, zašto su potrebne četiri karakteristike: usmjerenost, uravnoteženost, inventivnost i produktivnost. I radi lakšeg razumijevanja naveo je primjer zrakoplova koji ima smjer, ništa ga smjeru ne može oteti, putuje i u nesklonim uvjetima i stiže na cilj. Imamo li usmjerenje prema vječnome životu, što je očito u primjeru svete Foške, svetaca i Isusa Krista, onda imamo sve.

Nakon mise blagoslovjeni su automobili, nabožni predmeti i poseban suvenir – nosač ključeva s likom svete Foške i likom njena relikvijara. Stotine je hodočasnika prošlo i dotaklo ili poljubilo Svetičine relikvije. Hodočasnike je ugodno iznenadila pjevačica, gđa Lidija Horvat Dunjko iz Zagreba, redovna profesorica na Glazbenoj akademiji u Zagrebu i operna solistica. Mogli bismo reći, kao što kažu u Napulju kad ponovno postane tekuća krv sv. Januarija: „Čudo se ponovilo“ i ove godine kod svete Foške. (MJ)

Zdravo, Križu, ufanje naše

„Malo je koje mjesto u povijesti čovječanstva toliko zaokupljalo pozornost ljudi kao sveto mjesto Kalvarija (Golgota).“ I s razlogom, jer „s Kristovom smrću na Golgoti povezano je naše otkupljenje, a s grobom Kristovim naša smrt i naše uskrsnuće: Kristova muka i smrt na križu uzrokom je otpuštenja naših grijeha, uzrokom našeg uskrsnuća, našeg rođenja za vječni život i naše duhovne obnove“, kako zapisa pokojni profesor bibličar Adalbert Rebić, koji je nebrojeno puta bio u Svetoj Zemlji, na svetim mjestima. Mjesto Isusove smrti, kao mjesto otkupljenja, vrlo je rano postalo mjesto od posebne važnosti. To je razlog zašto je rimski car Hadrijan 135. godine Golgotu i Isusov grob dao zatrpati i na tom mjestu sagradio je poganski hram. Tako je bilo sve do Konstantina Velikoga. No, tradicija o mjestu Isusova raspeća i njegova groba vjerno se prenosila s naraštaja na naraštaj. Konstantinova majka Jelena posvetila se iskapanju svetoga mjesta, a car Konstantin potom je na tom mjestu dao sagraditi baziliku Groba Isusova koja je iznimno svećano posvećena 335. godine. Bazilika Groba ili Uskrsnuća Isusova postala je duhovno središte, magnet za hodočasnike iz svih stra-

na Rimskog Carstva, a tako je ostalo tijekom cijele povijesti, do danas.

Deset istarskih Kalvarija – savršenost Božjega djelovanja

U prošlom broju Ladonje pojasnili smo pojам Kalvarije koji se spominje u svima četirima evanđeljima kao Golgoqa, *Golgotha*, Krainou topoV ili *Calvariae locus* i dotakli se judeokršćanske teologije Golgote. Također je predstavljena najstarija Kalvarija u Istri – žminjska. U ovom broju donosimo fotopregled ostalih istarskih Kalvarija, kojih ukupno ima koliko i čovjek prstiju: deset. Osvrnemo li se malo na biblijsku uporabu brojeva, broj deset karakterizira savršenost Božjega djelovanja: u tom kontekstu govorimo o deset djela stvaranja (Post 1), deset

egipatskih zala (Izl 7,14-12,28), deset zapovijedi (Izl 20,2-17) ili deset Isusovih čудesa (Mt 8-9), a može jednostavno značiti velik broj (Post 31,7; Otk 2,10).

Nakon žminjske Kalvarije iz 1728. g. (Slika 1.), kronološki gledano, ovim su redoslijedom podizane Kalvarije u Istri: na Pazu 1825., u Gračiću oko 1856., u Pazinu 1873., u Kringi 1876., u Tinjanu 1894., u Bermu 1901., u Sv. Petru u Šumi 1903., u Boljunu 1914. i u Pićnu 1938. godine. Među njima samo žminjska i supetarska Kalvarija uz Raspetoga imaju kipove, a s dvama pristupnim stubištima jesu Kalvarije u Tinjanu, Kringi, Bermu i Pazinu.

Paz, 1825. g.

Nalazi se uz cestu prije samoga ulaza u mjesto. Zanimljivo je da su i poneke naše Golgote, poput ove na Pazu, proživjele svojevrsno „zatrpanje“ – godinama su bile gusto obrasle najrazličitijim, najčešće zimzelenim stablima, tako da su se od njih jedva nazirali križevi. Slučajni prolaznik tako ne bi ni primijetio da je tu, uz samu cestu, Kalvarija. Natpis na postolju središnjeg križa: U / L ANNO 1825 svjedoči o godini podizanja. U tijeku je obnova. (Slika 2)

Gracišće, 1856. g.

Kalvarija se nalazi na brežuljku iznad groblja, pokraj crkvice Majke Božje Žalosne, obnovljene 1986. godine. Prilikom biskupijskoga Križnoga puta mladih Stazom sv. Šimuna u Gracišću posljedna postaja i završetak druženja redovito bude kod ove Kalvarije. (Slika 3)

Pazin, 1873. g.

Veličanstvena Kalvarija, s postajama Križnoga puta i osmerokutnom crkvom Sv. groba, nalazi se na brežuljku iznad Pazina, iznad kružnoga toka na ulazu u Pazin (Štrajnja). Raspeti Krist s pazinske Kalvarije, koja je jedan od najljepših vidikovaca u gradu, kao da bdije nad Pazinom i okolicom. M. Ivetić izvedbu pazinske Kalvarije ili 12. postaje datira 1873. g., izvedena, na proboj na vratašcima postolja središnjeg križa kojih više nema.

Kringa, 1876. g.

U Kringi, rodnom mjestu istaknutoga svećenika mons. Bože Miljanovića, Kalvarija se nalazi u blizini crkvice sv. Antuna Opata, nedaleko župne crkve, na uzdignutom platou s dvama prilaznim stubištima, a podignuta je 1876. godine. Najveći je središnji križ s tijelom Krista.

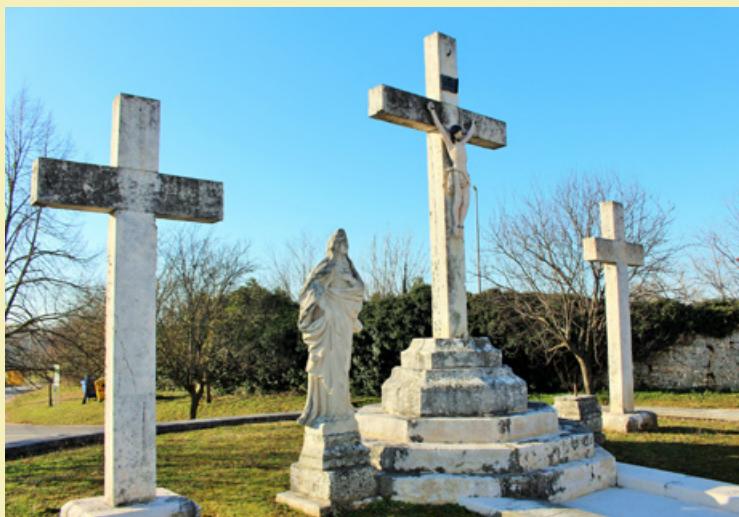

Tinjan, 1894. g.

Tinjanska Kalvarija nalazi se kraj romaničke crkvice Sv. Križa, uz cestu. Godina podizanja Kalvarije (1894.) uklesana je u podnožju povиšenoga ograđenog platoa.

Beram, 1901. g.

Beramska se Kalvarija smjestila u zapadnom dijelu mjesta, s pogledom na Podberam. Natpis na postolju središnjeg križa kaže: ZDRAVO KRIŽU / UFANJE NAŠE / BLAGOSLOVLJENA BJE OVA / KALVARIJA / OD PREČ. Gd BISKUPA / A. M. STERK / DNE 30 aprila 1901. Zanimljivo, isti natpis *Zdravo Križu, ufanje naše* uklesan je i na velikom kamenom križu na Ježenjskom vrhu koji je svečano blagoslovljen 4. studenoga 1900., a postavljen je kao zahvala mještana Velog i Malog Ježenja za dočekano 20. stoljeće. (Slika 4)

Sv. Petar u Šumi, 1903. g.

Supetarska Kalvarija u sadašnjem izdanju potječe iz 1903. godine. Uz središnji križ Raspetoga, s desne je strane kip Blažene Djevice Marije, dok lijevi kip sv. Ivana, apostola, nedostaje – oštećen je u Drugom svjetskom ratu, 1944. g. od strane Nijemaca, posvjedočio nam je pavlin o. Vito Gaudencije Spetić. Nakon dovršetka sanacije zida koji ju okružuje, 2004. god., na Cvjetnicu, prije početka tradicionalne procesije, blagoslovio ju je pavlin o. Krištof Rodak. Osim procesije za *Uličnicu* Kalvarija je dio Tijelovske procesije i procesije za blagdan Majke Božje Supetarske, procesije po mjestu s replikom slike Majke Božje Jasnogorske – Supetarske, oko Kalvarije. (Slika 5)

Boljun, 1914. - obnovljena 2016. g.

U Boljnu je biskup mons. Dražen Kutleša 19. ožujka 2016., uoči Cvjetnice i na blagdan sv. Josipa, predvodio pobožnost Križnog puta i blagoslovio obnovljenu Kalvariju. Prema želji skupine vjernika, koji su se zalagali u obnovi, Križni put u prirodi obnovljen je na nakanu za obraćenje obitelji. Zapis na križu na Kalvariji donosi datum izrade, 1914. godinu. Obnovu, koja je trajala godinu dana, i dovršenu uoči samoga blagoslova, na poseban su način željeli Nevenka i Radovan Križman koji su je i financirali. Uz njih na realizaciji projekta radili su i Ondina Jakac, Drago i Silvana Kodelja te kao duhovni asistent don Jure Purkić. Petkom u korizmi župljani Župe sv. Jurja u Boljnu i susjednih župa redovito se okupljaju i obnovljenom stazom dužine tristotinjak metara mole Križni put. (Izvor: PPB; J. Ladika) (Slika 6)

Pićan, 1938. g.

Deseta istarska Kalvarija nalazi se na brežuljku, iznad groblja u Pićnu. Datum podizanja stoji zapisan iza lijevog križa: 18. 5. 1938., a natpis iza središnjeg križa svjedoči o njezinoj obnovi: OBNOVLJENO U GODINI MISIJA 2001. Kalvariju je, zalaganjem pićanskog župnika Antuna Kurelovića, nakon čišćenja, obnove (2001. god.) i uređenja blagoslovio fra Zvjezdan Linić o svetkovini Svih svetih 2003. godine. Fra Zvjezdan je te 2003. godine u Župi Navještenja Blažene Djevice Marije u Pićnu vodio pučke misije jer je zbog bolesti i ranije preuzetih obveza bio spriječen doći 2001. kako je bilo planirano (i uklesano u kamenu). Za razliku od većine ostalih, pićanska je Kalvarija na osami, skrivena od pogleda i idealno je mjesto za osobnu molitvu i pobožnost.

Gledano od Kalvarije do Kalvarije, od križa do križa, Istra s ovdje ukratko predstavljenih deset Kalvarija i nemalim brojem javnih kamenih raspela, čiji nam točan broj nije poznat, djeluje poput kalvarijskoga krajolika. Jesu li Kalvarije ili brojni

križevi razasuti Istom vjernicima danas svjetionici duboke i iskrene vjere, koji je njihov značaj u sva-kidašnjem životu vjernika danas i jesu li pastoralno dovoljno iskoristi, ostaje otvoreno pitanje. Te točke, možemo reći, posebne veze

Zemlje i Neba razasute po istarskim raskrižjima, bregovima i brežuljcima tragovi su vjere pobožnoga istarskog puka, a nove naraštaje, ako ništa drugo, potiču na promišljanje o nebeskoj stvarnosti. (N. Peteh)

Hrvatski biskupi posvetili hrvatski narod Prečistom Srcu Marijinu

Zaklada Vigilare pokrenula je potpisivanje peticije kako bi hrvatski biskupi posvetili Hrvatsku Bezgrešnom Srcu Marijinu, predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zadarski nadbiskup Želimir Puljić poručio je i podsjetio:

„Hrvatski biskupi u siječnju 1992. godine posvetili su hrvatski narod Prečistom Srcu Marijinu. Prigodnu molitvu sročio je i izmolio skupa s biskupima sluga Božji kardinal Franjo Kuharić, 15. siječnja 1992. godine.“

U prilogu je posvetna molitva koja je prilagođena sadašnjem trenutku i koja se toplo preporuča vjernicima.

Posvetna molitva Prečistom Srcu Marijinu

Presveta Djevice Marijo, utjeho žalosnih i zdravlje bolesnih!

Naši pradjedovi dali su ti naziv najvjernija Majka i Odvjetnica Hrvatske. Ti si nam to bila kroz cijelu tešku povijest! Mi danas s dubokim pouzdanjem molimo da nam budeš Zagovornica kod svoga Božanskog sina i našeg Spasitelja Isusa Krista kako bi se smirili naši dani i ostvarile naše nade za svako dobro ljudi i naroda.

U nemiru koji pogarda Hrvatsku domovinu, naš narod i naše su građane, kao i druge zemlje i narode zbog opasnosti zaraze od Korone virusa, povjeravamo se i svim srcem predajemo Tvome majčinskom srcu; moli za nas i moli s nama neka nam milosrdni Bog udijeli mir u našim srcima, u našim obiteljima, među ljudima i narodima.

Ponizna službenice Gospodnja i kraljice mira izmoli od Srca svoga božanskog Sina i našeg spasitelja Isusa Krista mir koji on daje: mir u istini i ljubavi, mir

u slobodi i pravednosti, mir s Bogom, mir s čovjekom.

Želimo biti dostojni toga mira, skrušeno se kajući za svoje osobne grijehe, za grijehe u obiteljima, za sve grijehe protiv Božjih zapovijedi u našem narodu.

Milosrdna Majko, utočište grešnika izmoli nam darove Duha svetoga da on svojom snagom promijeni ljudske misli i srca na dobro, za pravednost, za mir.

Utjeho žalosnih i zdravlje bolesnih, u ime uznemirenih i uplašenih, u ime suza ranjenih i izbjeglih,

u ime patnje nevinih i virusom zaraženih, molimo Te da svojim zagovorom od nebeskog Oca izmoliš svojoj ljudskoj djeci čvrstu vjeru i nepokolebljivu nadu.

Neka se skrate ovi dani teških iskušenja i neka zasja mir Božji u našoj domovini i u cijelom svijetu. Predobra majko, moli za nas .

Amen!

(Kardinal Franjo Kuharić, 15. siječnja 1992.)

(IKA)

Neki naši običaji u Velikom tjednu

Zastiranje (prekrivanje) križeva i slika

Križevi, slike i kipovi bili su u crkvama pokriveni od Pete korizmene nedjelje ili Gluhe nedjelje koja je nekada bila obilježena i pjevanjem bez pratnje orgulja i kojom se ulazi u „duboku korizmu“. Prema kazivanju dugogodišnjega žminjskog sakristana Bogumila Ermana križevi su u Žminju bili pokriveni do svršetka Muke Gospodnje na Veliki petak, do obreda otkrivanja križa u bogoslužju Muke Gospodnje na Veliki petak, a oltarske su se slike otkrivale nakon Vazmenoga bdjenja na *Velo suboto*. Ako bi u tom vremenu bio pogreb, i pogrebni križ bio je pokriven. Prema liturgičaru dr. sc. Pažinu taj je običaj prekrivanja križeva i slika u svezi s kanonskom pokorom. Naime, postojao je srednjovjekovni germanski običaj da se u korizmi između oltara i vjernika razastre veliko platno tako da pokornici ne mogu vidjeti oltar. Pokornici, odnosno kasnije kad pokornika više nije bilo, svi su vjernici smatrani pokornicima i na taj su način simbolično bili isključeni iz euharistijske službe. Kasnije je to zastiranje svedeno samo na zastiranje križeva i slika, a ne cijelog svetišta. Premda je običaj izgubio svoju pravotnu nakanu, davao je svojevrsnu dramatičnost i ozbiljnost vremenu pripreme za Uskrs. Neovisno o podrijetlu običaja i njegovu ispravnom tumačenju, zasigurno je zastiranje križeva i slika velovima proizvelo snažniji osjećaj iščekivanja nedjelje Uskrsnuća.

Kao neposredna duhovna priprema za Veliki tjedan u petak prije nedjelje Cvjetnice (*Ulični petak*), prema kazivanju g. Ermana, u Žminju su bile velike uskrsne isповijedi i višesatno klanjanje. Bilo je više svećnika iz susjednih župa i *sako uro*

*je bila maša da bi se mogli pričestit
ki so se spovedali.*

Cvjetnicom ili **Uličnicom** započinje Veliki ili Sveti tjedan. Kršćani su se oduvijek sjećali Isusova ulaska u Jeruzalem i svečano ga slavili. U procesiji koja spominje mesijanski Isusov ulazak u Jeruzalem ljudi nose palmine ili maslinove grančice ili grančice drugoga drveća ili proljetno cvijeće. Vjernici i danas vole blagoslovljene grančice nošene u procesiji čuvati u svojim domovima stavljući ih na počasno mjesto u kući, iza križa. U poslijepodnevnim satima bila je *Vela večernja*.

Veliki četvrtak. Na slavlju mise Večere Gospodnje na Veliki četvrtak zatvara se „*Gloria*“ to znači pjeva se bez pratnje orgulja, nije se zvonilo do Vazma, već se umjesto zvonjave škrgetalo škrgetalnicon. Djeca bi išla na zvonik škrgetat prvo maši. Njima su se umjesto zvonjavom vjernici pozivali na molitvu. Nakon slavlja mise Večere Gospodnje vjernici se u tišini klanjaju Presvetom Oltarskom sakramantu, mjesto Njegova polaganja smatrano je „Božjim grobom“.

Veliki petak. Na Veliki petak u mnogim je hrvatskim krajevima bilo zabranjeno obrađivati i dirati

zemlju. Strogo se postilo. Prema kazivanju Nade Galant one koji su o kruhu i vodi postili Glorijo što je bila *vela milost* za obitelj njih se posebno prišparalo od velega dela. Čuvala se tišina i mirnoća, prema zapisima Nevenke Erman *sve se je delalo skoro na mučić. Na tri uri popuolne je bi Križni puot, a pokle blagoslov dici*. Toga drugog dana vazmenoga trodnevlja

u crkvama se ne slave mise, kao ni na Veliku subotu (sve do vazmenoga bdjenja). Crkva se „uzdržava“ od misne euharistijske žrtve zbog spomena na Kristovu smrt. Obredi Velikoga petka (*kumplet*) prate Krista na Njegovu putu u ponijenje, trpljenje, patnju i smrt.

Velika subota. I toga se dana nastoji poštivati tišinu i korizmeni pokornički karakter u obavljanju priprema za sljedeći dan, Uskrs. Pripravlja se hrana koja će se sutradan blagovati. *Ni se smelo pokutit ni slatki kruh ni mieso dokle se ni blagoslovilo*. Blagoslov hrane na Veliku subotu navečer ili na uskrsno jutro uobičajen je u svim našim krajevima, kako seoskim, tako i u gradskim sredinama, samo je sadržaj košarice blagoslovljene hrane donekle različit ovisno o mjesnim običajima. Na uskrsno jutro blagoslovljena se hrana blaguje za doručak, a njezini se ostaci (poput ljuški jaja i drugo) ne smiju baciti nego se *poneslo na prisad i na lazi od kampanji*.

(N. P.)

SLUŽBA SVJETLA U VELIKOJ NOĆI

Kad se događa ova radnja puna znakova i simbolike, koja sama po sebi puno govori vjerničkoj i uopće ljudskoj duši, to je najčešće najvećem dijelu vjernika nevidljivo, drugima nedovoljno glasno...nekako skriveno. Kako to vjernicima približiti? Pokušajmo na ovaj način, pa će kad ovo pročitaju, više razumjeti i imati veće koristi.

U crkvi se ugase svjetla. Na prikladnom mjestu izvan crkve pripravi se kriješ. Kad se narod ondje skupi, pristupi svećenik sa službenicima, od kojih jedan nosi uskrsnu svijeću. Svećenik pozdravi sakupljeni narod i protumači smisao noćnog bdjenja: „**Draga braćo i sestre! U ovoj presvetoj noći Gospodin naš Isus Krist prešao je iz smrti u život. Crkva poziva svu svoju djecu širom svijeta da se skupe na bdjenje i molitvu. Ako se slušanjem riječi i svetkovanjem njegovih otajstava spominjemo Vazma Gospodnjega, imamo nadu da ćemo biti dionići njegove pobjede nad smrću i s njime živjeti zauvijek u Bogu.**“ Zatim blagoslovila organ: „**Bože, po svom Sinu ti si vjernima svojim dao organj svoga sjaja. Blagoslovi ovaj novi organj i po vazmenom slavlju ražari u nama živu želju za tobom, da čiste duše prisprijemo na blagdan vječne slave.**“ Svećenik ureže u uskrsnu svijeću pisaljkom križ govoreći: „**Krist jučer i danas** (ureže okomitu crtlu križa), **Početak i Svršetak** (ureže vodoravnu crtlu križa), zatim izreže iznad križa grčko slovo Alfa (prvo slovo grčke abecede), a ispod križa grčko slovo Omega (zadnje slovo grčke abecede) te između krakova križa urezuje brojke tekuće godine (sada 2020.). Govori: „**Njegova su vremena** (upiše broj 2) i vjekovi (broj 0),

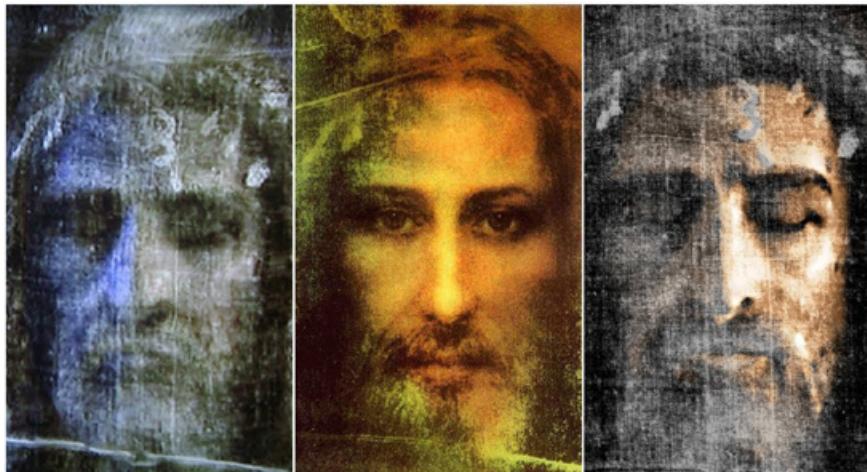
njemu slava (broj 2) i **vlast** (broj 0) **po sve vjekove vječnosti. Amen.**“ Nakon toga svećenik može ubosti pet grumenih tamjana po urezanom križu govoreći: „**Po svojim svetim ranama, slavnim, čuvaо nas i sačuvao Krist Gospodin. Amen.**“ Novim ognjem svećenik upali uskrsnu svijeću govoreći: „**Svetlo slavno uskrslog Krista raspršilo tmine i pameti srca.**“ Zatim svećenik podigne uskrsnu svijeću i zapjeva: „**Svetlo Kristovo.**“ Svi odgovore: „**Bogu hvala.**“ Krenu u crkvu, naprijed kadioničar s kadionicom koja se dimi, pa svećenik sa svijećom. Kod crkvenih vrata svećenik podigne svijeću i zapjeva drugi put. „**Svetlo Kristovo.**“ Svi odgovore: „**Bogu hvala.**“ I najблиži počnu paliti svoje svijeće na uskrsnoj svijeći i zatim predaju plamen drugima. Svećenik s uzdignutom svijećom korača do prezbiterija, okreće se prema narodu i treći put zapjeva: „**Svetlo Kristovo.**“ Svi odgovore: „**Bogu hvala.**“ Svećenik postavi uskrsnu svijeću na pripravljeni svjećnjak, stavi tamjana i okadi knjigu i svijeću te navješće vazmeni hvalospjev s ambona. Svi stoje sa zapaljenim svijećama u rukama. Hvalospjev poziva na klicanje nebo, anđele i ugodnike Božje na nebu zbog veličanstvene pobjede „tolikog kralja“ i poziva neka svećano i radosno jekne trublja spasenja. Poziva na radost zemlju jer je obasjana „tolikim“ svjetлом. Poziva Majku Crkvu da se raduje zbog toga svjetla i to izaziva gromko i oduševljeno klicanje naroda u ovoj liturgijskoj dvorani. Poziva sve okupljene da zajedno s njim u ovom hvalospjevu zazivaju milosrđe svemogućega Boga. Svećenik opjevava silna Božja djela po Isusu Kristu: Isus Krist je platio Adamov dug, dokinuo zadužnicu naših grijeha, on je pravi jaganjac

kojega se žrtvuje, čijom se krvlju posvećuju pragovi vjernika. Pjeva da je one noći Bog sinove Izraelove izveo po suhu kroz Crveno more, da je svjetlošću stupa koji je išao s Izraelicima njima obasjavao put, dok je Egipćanima koji su pošli za njima u potjeru taj stup stvarao maglu i tminu. Ova noć vraća milost Kristovim palim vjernicima. Ovo je noć kad je Krist raskinuo okove smrti i kao pobjednik od mrtvih ustao. Ova uskrsna sveta noć poništava grijehu, pere krivice i nevinost vraća palima, a radost tužnima, dokida mržnju, uspostavlja slogu i svladava nasilje. Nakon hvalospjeva uskrsna svijeća ostaje gorjeti cijelo vrijeme, a vjernici svoje svijeće ugase. Slijedi služba riječi iz Starog zavjeta. Kad se proglaši zadnje čitanje iz Starog zavjeta, tek tada se upale svijeće na oltaru, i to od plamena uskrsne svijeće, a svećenik povede pjesan „**Slava Bogu na visini**“ što sav puk prihvati uz zvonjavu zvona i sviranje orgulja. Slijedi čitanje iz Novog zavjeta, svećani „**Aleluja**“ i navještaj Evangelija, potom homilija. Nakon homilije slijedi svećani blagoslov vode. Potom se pale svijeće (sad se to može učiniti upaljačem), svećenik pozove na obnovu krsnih obećanja: odreknuće od āavlja, od svih djela njegovih i svega sjaja njegova te isповijest vjere u Trojedinoga Boga, Oca i Sina i Duha Svetoga. Potom se gase svijeće koje narod ima u rukama. Ostaje gorjeti uskrsna svijeća i svijeće na oltaru do kraja euharistijskoga slavlja, do kraja bdjenja. (Pripremio Blaž Bošnjaković)

Torinsko platno

Torinsko platno, u koje je, prema vjerovanju, položeno tijelo Isusa Krista nakon raspeća, više od stoljeća predstavlja enigmu za znanstvenike. Proturječni podatci, analize, mišljenja, podjela na zagovornike i skeptike, obilježili su istraživanje ovog, još uvijek do kraja neobjašnjenog fenomena, koji se čuva u katedrali svetog Ivana Krstitelja u Torinu.

Povijest Torinskoga platna

Poznati naziv *Santa Sindone*, ili Sveti platno, prvi se put spominje 1363. Platno se nalazilo u gradu Chambery, glavnom gradu savojskih knezova od 1446. do 1503. Godine 1578. vojvoda Emanuel Filibert platno je donio u Torino, razlog je bio pobožnost. Naime, u vrijeme kuge u Milanu, milanski se nadbiskup sveti Karlo Bomejski zavjetovao pješice ići k Svetom platnu za prestanak kuge. Kad je Emanuel Filibert doznao za njegovu namjeru, želio je nadbiskupu skratiti put, pa je platno donio u Torino gdje je i ostalo.

Sveti je platno samo nekoliko puta napustilo Torino. Najprije u vrijeme dolaska Francuza 1706. kada je sklonjeno Genovu. Zbog straha od uništenja, u vrijeme Drugoga svjetskog rata, 1939., sklonjeno je u opatiju u Montevergine u Campaniji gdje skriveno ostaje sve do 1946. godine.

Za vrijeme izlaganja javnosti 1898. torinski je odvjetnik i fotograf amater Secondo Pia dobio dopuštenje foto-

grafirati Sveti platno. I tada su se razvijanjem na negativu pojavili obrisi pozitiva, tj. konture ranjena tijela, što je bilo veliko otkriće i izazvalo radoznamost, dok u novije vrijeme nisu brojni znanstvenici modernim pomagalima pokazali detalje i izazvali velik interes za tu relikviju. O rezultatima je održano i više znanstvenih simpozija.

Znanstvena istraživanja o Torinskom platnu

Unatoč više od stoljeća znanstvenih istraživanja i zagovornici i skeptici slažu se kako trenutačno ne postoji znanstveno objašnjenje koje bi moglo objasniti nastanak slike muškoga lica i tijela na platnu.

Iako je datiranje ugljikom-14 smjestilo nastanak platna između 13. i 14. stoljeća, mnogi znanstvenici doveli su točnost spomenutog istraživanja u pitanje.

Ono što je zanimljivo, istraživanja su pokazala kako su Torinsko platno i Sudarij iz Ovieda (za koji tradicija vjeruje da je rubac koji je stavljen na Isusovo lice odmah nakon smrti) prekrivali lice istoga čovjeka. Naime, znanstvenici su otkrili „važna podudaranja“ u glavnim morfološkim karakteristikama mrlja krvi (tip, veličina i međusobni raspored), njihovu broju i položaju te nekim specifičnim mrljama od karakterističnih rana koje se pojavljuju na oba platnima. I dok to ne predstavlja dokaz da je ta osoba bila Isus

Krist, čini se kako se radi o licu istoga čovjeka.

Također, istražujući još jednu Kri-stovu relikviju – Tuniku iz Argen-teuila, koja se od 12. stoljeća čuva u gradiću kod Pariza i za koju se vjeruje da je tunika Isusa Krista za koju su na Golgoti bacali kocku rim-ski vojnici – drugi tim znanstvenika zaključio je kako se tragovi rana na tunici poklapaju s tragovima rana na Torinskom platnu.

Dodajmo i kako je forenzički patolog Pier Luigi Baima Bollone došao do zaključka kako krv na platnu pripada grupi AB, isto kao i ona testirana kod triju slučaja euharistijskoga čuda, u Lancianu iz 8. stoljeća, Bolsenu iz 13. stoljeća te Buenos Airesu iz 20. stoljeća.

Stav Katoličke Crkve

Važno je napomenuti kako Crkva nikada nije izrazila službeni stav o (ne)autentičnosti Torinskoga platna te katolici nisu obvezni častiti ga ni

vjerovati da se doista radi o pokrovu u kojem je bilo umotano tijelo Isusa Krista.

Kako je to 1998. istaknuo sveti Ivan Pavao II.: „S obzirom na to da se ne radi o pitanjima vjere, Crkva nema nadležnost dati odgovor na ova pitanja. Ona znanstvenicima prepusta zadatok daljnog istraživanja kako bi se mogao pronaći zadovoljavajući odgovor na pitanja povezana s platnom.“

Papa Julije 1506. odobrio je štovanje Svetoga platna uza sve što je i tada bilo sumnji o izvornosti. Od 20. st. Crkva otvorenoje odobrava štovanje. Mišljenja su o Torinskom platnu različita. Čak ni nakon znanstvenih istraživanja, mišljenja nisu usuglašena. Više se papa o tome izrazilo pozitivno. Čak je i antipapa Klement VII. 1390. govorio o izlaganju Svetoga platna. Papa Julije II. odobrio je štovanje i utemeljio blagdan 4. svibnja. Papa je Pio XI. članovima Katoličke akcije kao dragocjenost dijelio sličice Isusova lica preslikane s Torinskog platna. Pio XII. je sudionicima nacionalnoga euharistijskog kongresa u Torinu 1953. preko radija poručio: „Torino kao dragocjeno blago čuva Svetu platno na kojem je izmučeno tijelo i izmučeno božansko lice.“

Sveti je papa Ivan XXIII. 1963., prigodom primanja štovatelja Svetog platna, rekao: „To je prst Božji.“ Papa Ivan Pavao II. prilikom je posjeta Svetom platnu 13. travnja 1984. rekao: „Sveto platno je, prihvativi li zaključke tolikih znanstvenika, jedinstveno svjedočanstvo Pashe, muke i uskrsnuća. Svjedočanstvo nijemo, a ujedno tako rječito!“ Za papu Benedikta XVI. Torinsko je platno „ikona“ i „relikvija“, kako je rekao na pohodu Torinu. Godine 2018. nadbiskup Cezare Nosiglia službeno je zadužen za čuvanje Svetoga platna. Govori se i o čudesima uz Svetu platno.

Kopije Torinskoga platna

U početku kršćanstva relikvije imaju veliko značenje i brojna su hodočašća krenula prema relikvijama odnosno mjestima gdje su se čuvale. I prema mjestima i predmetima za koje se smatralo da su bili u vezi sa svetcima, s Isusom i Marijom. Tako je i Torinsko platno postalo privlačno. U nemogućnosti hodočašćenja u Torino, kraljevi su, imućne crkve i pojedinci kod proslavljenih slikara naručivali kopije za pobožnost puka i vlastitu pobožnost. Kopijom se obično diralo izvorno platno, pa se zbog diranja štovalo istom pobožnošću kao i izvorno.

Danas se zna za oko 50 kopija Torinskoga platna diljem svijeta: u Italiji, Španjolskoj, Belgiji, Portugalu, Švicarskoj, Meksiku i Americi, izrađenih između 1516. i 1933. Među štovateljima Svetoga platna poznat je španjolski kralj Filip II. Kad osobno nije mogao hodočastiti u Torino, išao je rođaku Emanuelu Filibertu „da mu kod odličnog slikara naruči naslikati i pošalje u Španjolsku i umjesto pravog Platna, čuvat će ga sa svim poštovanjem“. Prema predaji, slikar je iz poštovanja Svetu platno slikao obrijane glave i klečeći. Jedna se kopija od 1516. danas čuva u Belgiji, u Lieru, a pripisuje se slikaru Düreru. Torinsko je platno veliko, veličine 444 x 111 cm za prihvat Svetog Tijela u ležećem položaju i odozgorje bilo natkriveno, pa iznosi dvije ljudske dužine, ali je po rubovima zbog požara bilo nadodano za oko 8 cm. Na kraju, kao zanimljivost navedimo da se kopija Torinskoga platna čuva i u Vodnjanu, za što se saznao tek nedavno.

Naime, vodnjanski župnik vlč. Marijan Jelenić izvijestio je krajem siječnja ove godine da je prilikom rekognicije i znanstvene obrade relikvija pronađena kopija Torinskoga platna kakvim je bilo prekriveno mrtvo tijelo Isusovo. Platno je, rekao je vlč. Jelenić, veličine 4,50 x 1,43 m, odnosno istih je dimenzija kao i izvorno platno. „To znači da se radi o vrlo važnoj kopiji. Daljnja će istraživanja razjasniti mnoge tajne, no s obzirom da je ovo platno istih dimenzija kao i u Torinu, zasigurno je djelo nekog važnog umjetnika“, ustvrdio je tom prigodom.

(prir. David Gortan)

KRUNA NA GLAVI

Ozdravlju nisam mislio, tko bi mislio o onomu što ima. O novcu nisam mislio ni brojio ga da ne gubim vrijeme. O sreću nisam mislio jer je ona mislila na mene. O životu nisam mislio, sve je išlo bez zapinjanja, u velikom stilu. Družio sam se sa sličnima, uvek bogatijima od sebe, tako ne moram gledati nikoga komu bih možda trebao pomoći, ako mi se sa savješću nešto dogodi. Što god sam htio, postajalo je moje, novac je mamio na sto načina i one koji su ga imali, od viška nikoga glava nije boljela.

A onda, dok sam se ljujuškao na jahti diveći se danu u kojem brže–bolje moram sklapati nove poslove, nečujno je doplivala do mene neka druga okrunjena glava, ušla u mene neprepoznata, i zapalila vrućicu. Mozak mi je radio uvijek isto, ali sam kašljao, nemoćan da se premjestim s jednog mjesta na drugo.

Ne znam tko mi je poslao „astronaute“ koji su me strplali u bolnicu. Govorio sam im da je to zabuna, da me nemaju zbog čega zatvoriti, da nisam bolestan nego ču se tu gdje su me smjestili, tu ču se razboljeti. Znam ja naše bolnice! Neka me puste da se liječim sam. Uzet ču privatne liječnike, kupit ču sve što imaju najsvremeniji svjetski centri, kupit ču respirator, kupit ču sebi sve, kao i do sada, mogu i zrakoplovom otici gdje hoću. „Astronauti“ me nisu slušali, niti se zaustavljeni više od nekoliko minuta. Nisam htio slušati ništa i nikoga osim sebe, dok me nisu premjestili u sobu u kojoj je ležao jedan jadnik, bolesnik od ovoga novog okrunjenog virusa. Ja sam i s njim bio „profesor“, moćnik u novcu, vlasnik mnogih koje sam kupovao. Bolesnik je šutio i gledao me zaprepašteno. Rekao mi je kako se ja to ponašam, neka tražim psihijatra ili svećenika da mi pojasne u čemu smo svi, u svijetu i u nas, da sam bolestan od teže bolesti nego svi ostali, pitanje je tko mi može pomoći.

To jutro je bio potres u Zagrebu. Ja sam se tresao zbog potresa u sebi. Sjetio sam se odgoja u djetinjstvu, sve mi se vratio u živim slikama, u trenu sam video u što sam izrastao kršenjem svih duhovnih zakona. Bio sam lak pljen za šuškavu svjetlucavost. Napredovao sam brzo, samo u krivom smjeru.

Odlučio sam izvrnuti džep naopako. Ne želim imati ništa. Od viška me boljelo sve, a najviše glava. Pozvao sam nekoga tko je imao moju punomoći i rekao da žurno digne novaca koliko mu budu mogli dati i uplati na račun bolnice za kupnju respiratora. Neka nikomu ne govori ništa osim ono što mora, da objasni odakle mu novac. Jadnik do mene postao mi je i psihijatar i duhovnik. Kad mu se stanje pogoršalo premjestili su ga na intenzivnu zbog potrebe za respiratorom. Moje misli i prve suze pokajnice išle su za njim.

Dr. Zdenka Čorkalo

BLAGOSLOV JELA ZA USKRS

Najupečatljiviji je blagoslov jela nakon mise bdjenja jer se duh noćnoga slavlja produžuje i na obred blagoslova. Sve se doživljava kao jedna cjelina. Blagoslovljena se hrana nosi kući pa se uskrsno slavlje nastavlja za obiteljskim stolom. Zajednica vjernika okupljena oko Gospodnjeg stola u Euharistiji nastavlja svoje okupljanje na svojoj obiteljskoj gozbi. Negdje je običaj da se blagoslivlja još na kraju prijepodnevnih misa, ali u suvremenom svijetu, kad neki ljudi moraju raditi i na sam Uskrs ili moraju putovati, a obitelj je „atomska“ pa nema tko odnijeti na blagoslov u „zgodno vrijeme“, može se blagosloviti hranu i na poslijepodnevnim misama, gdje to traže prilike.

Neki anticipiraju, pa blagoslove jelo na Veliku subotu u popodnevnim satima.

U mnogim je krajevima uvriježeni običaj blagoslova jela na Uskrs povezan sa starom stegom posta, strogom stegom posta, gdje se ustezalo ne samo od mesa nego i od jaja i od sira. Ta je hrana na Uskrs blagoslivljana kao prvo uskrsno jelo u obitelji. Posebnu simboliku ima uskrsno jaje kao znak života.

Ovako svećenik neposredno pripremi vjernike na blagoslov: „Braćo i sestre! Uskrs je blagdan obnove čovjeka i svijeta. Kristovom smrću i uskrsnućem otkupljen je čovjek i cijeli svemir. Zato nam valja živjeti novim životom. Neka nas svaki obrok podsjeća i poziva na gozbu tijela i krvi Kristove, na ljubav koju je Isus pokazao na posljednjoj večeri i na lomljenje kruha u kojem su učenici prepoznali uskrsloga Gospodina. Pošto smo po svetim sakramentima krštenja, potvrde i Euharistije s Kristom uskrsnuli na nov život, neka nam ovaj blagoslov hrane bude znak te novine: da u blagovanju te obiteljske hrane i u zajedništvu svoga obiteljskog stola budemo trajno povezani s uskrslim Gospodinom i živimo kao novi ljudi.“ (Pripremio Blaž Bošnjaković)

Čovjekov odgovor Bogu (3)

150 Vjera je prije svega čovjekovo osobno prianjanje Bogu. Istodobno, neodvojivo od toga, jest i slobodan pristanak uza svu istinu što ju je Bog objavio. Kao osobno prianjanje Bogu i pristanak uz istinu što ju je on objavio, kršćanska se vjera razlikuje od vjere u neku ljudsku osobu. Dobro je i pravedno povjeriti se potpuno Bogu i posvema vjerovati ono što on kaže. Naprotiv, bilo bi isprazno i varljivo takvu vjeru pokloniti nekom stvorenu.

151 Za kršćane vjerovati u Boga nerazdruživo je povezano s vjerom u onoga koga je on poslao, „Sina njegova, Ljubljenoga“, u kojem mu je sva milina. Bog nam je rekao da ga slušamo. Gospodin sam kaže učenicima: „Vjerujte u Boga, i u mene vjerujte!“ (Iv 14,1) Možemo vjerovati u Isusa Krista jer je on sam Bog, Riječ Božja tijelom postala: „Boga nitko nikada ne vidje: Jedinorođenac – Bog – koji je u krilu Očevu, on nam ga obznani“ (Iv 1,18), jer je on „vidio Oca“ (Iv 6,46). Jedini je koji ga poznaje i može nam ga objaviti.

424 Potaknuti milošću Duha Svetoga i privučeni od Oca, mi o Isusu vjerujemo i isповijedamo: „Ti si Krist – Pomazanik, Sin Boga živoga.“ (Mt 16,16) Na stijeni te vjere, isповједene od svetog Petra, Krist je utemeljio svoju Crkvu.

152 Ne može čovjek vjerovati u Isusa Krista ako nema udjela u njegovu Duhu: Duh Sveti objavljuje ljudima tko je Isus Krist. „Zaista, nitko ne može reći: ‘Isus je Gospodin’ osim u Duhu Svetom.“ (1 Kor 12,3). „Duh sve proniće i dubine Božje (...) Tako i što je u Bogu, nitko ne zna osim Duha Božjega-„ (1 Kor 2,10-11) Samo Bog poznaje Boga potpuno. Mi vjerujemo u Duha Svetoga jer on je Bog.

243 Prije svoga Vazma Isus najavljuje odašiljanje „drugoga Paraklita“ (Tješitelja – Branitelja), Duha Svetoga. Duh, koji je na djelu pri stvaranju i kojim je nekoč „govorio ocima po prorocima“ (Nicejsko-carigradsko vjerovanje), sada će biti uz učenike i u njima, da ih poučava i „uvodi u svu istinu“ (Iv 16,13). Tako je Duh Sveti objavljen kao još jedna božanska osoba u odnosu prema Isusu i prema Ocu.

683 „Nitko ne može reći ‘Gospodin Isus’ osim u Duhu Svetom.“ (1 Kor 12,3) „Bog odasla u srca vaša Duha Sina svoga koji kliče: Abba-Oče!“ (Gal 4,6) Ta spoznaja vjere moguća je samo u Duhu Svetom. Da bismo bili u dodiru s Kristom, treba da nas prije dotakne Duh Sveti. On nas pretječe i budi u nama vjeru. Po našem krštenju, prvom sakramantu vjere, Život, kojemu je izvor u Ocu i koji nam je darovan u Sinu, intimno i osobno nam daje Duh Sveti u Crkvi: „Krštenje nam daje milost novoga rođenja u Bogu Ocu po njegovu Sinu u Duhu Svetom. Jer oni koji imaju Duha bivaju vođeni k Riječi, tj. k Sinu, a Sin ih predstavlja Ocu i Otac im dariva nepokvarljivost. Dakle, bez Duha nije moguće vidjeti Sina Božjega, a bez Sina nitko se ne može približiti Ocu, jer je spoznaja Oca Sin, a spoznaja Sina Božjega biva po Duhu Svetome.“ (Sv. Irenej Lionski)

KATEKIZAM
KATOLIČKE
CRKVE

HRVATSKA
BISKUPSKA KONFERENCIJA

„Bože, ne ostavi nas na milost i nemilost oluji“

Dvadeset sedmog ožujka je pogled cijelog svijeta bio upravljen prema praznom i kišom okupanom Trgu svetoga Petra, u tišini u kojoj su odjekivali milijuni molitvi i opća potreba za nadom. Univerzalnost molitve i duhovno sjedinjenje označile su nadu Božjega naroda, s papom Franjom koji je utjelovio bit ‘prvosvećenika’, mosta između zemlje kojoj trebaju odgovori i neba od kojega ga ona traži. Izmučeno čovječanstvo, ali okrenuto prema Bogu, živjelo je taj izvanredni događaj putem sredstava za komunikaciju.

Svi u istoj lađi

Papine riječi u propovijedi povezale su se sa sjenama, ali i svjetлом ovih dana obilježenih trpljenjem, strahom i svjedočanstvima istinske čovječnosti koja se širi među državama i kontinentima. U odlomku uzetom iz Markova Evangelijsa (Mk 4, 35), izabranom za tu prigodu, Isus poziva svoje učenike da prijeđu na drugu obalu, ali ih uhvati oluja. Učenici su se prestrašili, a Isus, pouzdajući se u Oca, mirno je spavao. Nakon što je umirio vjetar i more upitao je učenike: „Što ste bojažljivi? Kako nemate vjere?“ I danas – rekao je Papa – živimo u vremenu napadnutom olujom.

Već se tjednima čini da se spustila večer. Gusta se tama nadvila nad naše trgrove, ulice i gradove; zagospodarila je našim životima ispunivši sve zaglušujućom tišinom i tužnom prazninom koja paralizira sve na svom putu. To se osjeća u zraku, uočava se u gestama, to govore pogledi. Prestrašeni smo i izgubljeni. Poput učenikâ iz Evangelijsa iznenada nas je zahvatila neočekivana i žestoka oluja. Shvatili smo da se nalazimo na istoj lađi, svi slabî i dezorientirani, ali istodobno važni i potrebni, svi pozvani zajedno veslati, svi potrebiti uzajamne utjehe. Na toj se lađi... svi nalazimo – rekao je Papa.

Oluja otkriva naš ego

Tijekom oluje Isus je bio na krmi, na dijelu lađe koji prvi tone, i mirno spavao. Učenici su pak – podsjetio je Papa – mislili da se ne zanima za njih. Ali, kada su ga zazvali, spasio je svoje obeshrabrene učenike. I u našim obiteljima, jedna od stvari koje najvišebole jest kada nam se kaže: ‘Zar ti nisam važan?’ – napomenuo je te istaknuo – Oluja razotkriva našu ranjivost i iznosi na vidjelo one lažne i suvišne sigurnosti kojima smo gradili svoje planove, svoje projekte, svoje navike i prioritete.

Pokazuje nam da smo ostavili uspavanim i narušenim ono što jača, podupire i daje snagu našem životu i našoj zajednici. S olujom se urušila obmana onih stereotipa kojima smo maskirali svoj „ego“, uvijek zaokupljeni vlastitom slikom; i na vidjelo je izašla, još jednom, ona (blagoslovljena) zajednička pripadnost kojoj ne možemo izmaći: pripadnost braću.

Vrijeme odluke, a ne suda

Brojne su rane koje je čovjek zadao zemlji koja je više puta, u ravnodušju mnogih, pokazala svoju bol. U ovom svijetu koji Gospodin voli više nego mi – rekao je Papa – išli

smo dalje punom brzinom, osjećajući se snažni i sposobni za sve. Pohlepni za profitom, pustili smo da nas potpuno obuzmu stvari i omami žurba. Nismo se zaustavili pred tvojim pozivima, nismo se probudili pred svjetskim ratovima i nepravdama, nismo čuli krik siromaha i našega teško bolesnog planeta. Nastavili smo nesmiljeno dalje misleći da ćemo uvijek ostati zdravi u bolesnom svijetu. Sada, dok smo na nemirnom moru, zazivamo te: „Probudi se, Gospodine!“.

U ovoj korizmi odjekuje tvoj hitni poziv: „Obratite se“, „vratite se k meni svim srcem svojim“ (Joel 2, 12) – rekao je Papa. Pozivaš nas da ovo vrijeme kušnje shvatimo kao vrijeme izbora. To nije vrijeme tvojega suda, nego našega suda: vrijeme da se izabere što je važno, a što prolazno, da se odvoji ono što je potrebno od onoga što nije. Vrijeme je da tijek svojega života ponovno usmjerimo prema Tebi, Gospodine, i prema drugima.

Molitva i tiko služenje – oružje koje pobjeđuje

U ovom svijetu izmučenom pandemijom, put kojim valja ići jest put suodgovornosti, jer nitko se ne može sam spasiti. Lječnici, medicinske sestre i bolničari, zaposlenici u veletrgovinama, zaduženi za čistoću, oni koji njeguju starije osobe, prijevoznici, redarstvene snage, volonteri, svećenici, redovnice i brojni drugi koji su shvatili da se nitko ne spašava sam – napomenuo je Papa. (...) Koliko je onih koji svakodnevno pokazuju strpljivost i ulijevaju nadu, pazeći da ne siju paniku, nego suodgovornost. (...) Koliko je onih koji mole, stavljaju se na raspolažanje i zalažu se za dobro sviju. Molitva i tiko služenje, to je naše pobjedničko oružje.

Gospodin nam je potreban

Istaknuvši potom da je početak vjere svijest da nam je potrebno spasenje, Papa je napomenuo da nismo sami sebi dovoljni, sami tonemo; trebamo Gospodina kao stari moreplovci zvijezde. Pozovimo Isusa u lađe našega života – potaknuo je. Predajmo mu svoje strahove da ih On pobijedi. Poput učenikâ iskusit ćemo da s njim na lađi nećemo doživjeti brodolom. Jer to je snaga Božja: okrenuti na dobro sve što nam se događa, pa i loše stvari. On donosi mir u naše oluje, jer s Bogom život nikada ne umire.

Božji blagoslov

Papa je na kraju ljudski rod povjerio Ocu te zazvao Gospodina da nas ne napusti usred oluje. Želim vas večeras sve povjeriti Gospodinu, po zagovoru Majke Božje, zdravlja njezina naroda, zvijezde u olujnome moru. Neka iz ovih kolonada koje grle Rim i cijeli svijet side na vas Božji blagoslov poput utješnog zagrljaja. Gospodine, blagoslovi svijet, daj zdravlje tijelima i utjehu srcima. Tražiš od nas da se ne plašimo, ali naša je vjera slaba i bojimo se. Ali Ti, Gospodine, ne ostavi nas na milost i nemilost oluji – rekao je na kraju papa Franjo.

(Vatican news)

Obiteljska kućna crkva

Tiho nedjeljno jutro osvanjano obasjano suncem, okupano rosom i cvrkutom ptica, a u crkvu nam ne daju. Što je sad ovo?! Zabranjeno je okupljanje na misno slavlje jer vreba ugroza na naše zdravlje.

Početkom ove 2020. godine nitko nije mogao ni zamisliti što će se ubrzo zbiti i što će nas pogoditi. Ali sve, baš sve, čitavo čovječanstvo, bez razlike, nitko nije pošteđen ove čudnovate vrste kuge. Od virusa smrtonosna, oslobođi nas Gospodine! Po Isusovoj pregorkoj muci budi milosrdan nama i cijelom svijetu! Ovim prikladnim korizmenim zazivom uđosmo tih i ponizni u korizmena razmatranja Isusove muke i križa, i našega križa, te ćemo ovu korizmu posebno pamtiti dok smo živi, tko preziví.

Istovremeno naviru nam u pameti još svježa sjećanja na domovinski rat: uzbune, prognanici, humanitarci, razaranja, mrtvi, ranjeni ... i dok su nam rušili domove i crkve, zbijali smo redove i okupljali se u grupe po skloništima, ali i na trgovima naših ranjenih gradova, moleći javno i glasno spasonosnu molitvu krunice vapijući Gospi za pomoć.

A vidi sada! Zabranjena su bila kakva okupljanja, javna i privatna, i bilo gdje, ni unutra, ni vani. Crkve prazne i zatvorene. Ispraznili ulice i trgove, trgovine zatvorili, parkove, šetališta uz more i rijeke, škole, vrtiće i sve kafiće ... također zaključali pod prijetnjom kaznenog progona. Neprijatelj čovjeka COVID-19, koronavirus ili kuga naših dana, svejedno kako se zove, vreba, a ne vidiš ga i ne znaš od kuda ni kada će nekoga napasti kao u nekom "horor" filmu.

Ljudi umiru poput mušica, kaotično i potpuno bespomoći, bez svećenika i bolesničkog pomazanja, bez sprovida, bez blizine svojih najbližih, tovareni na kamione u crnim vrećama njihova tijela putuju prema krematoriju, a njihove duše neutješene i zbjunjene odlaze u vječnost.

Nema lijeka! Za mnoge nema spaša, ni pomoći, osim u Bogu stvoritelju svega vidljivoga i nevidljivoga, u jedinome Spasitelju i otkupitelju svijeta. Što se to dogodilo i kako, tako podmuklo, najednom?

Nakon one božićne raskoši i veselja, sjaja šarenih vratrometa, pjesme, darivanja, radosna iščekivanja ponoćki u prepunim crkvama, svjetlucavih lampica okičenih ulica i trgova i svake vrste obilja ... gledaj sada!

Trenutak poslije, koje li suprotnosti: korizmeni muk i mrak, zatvoreni "shopping centri" s nepotrebnom robom, nema zabave, ni halabuke, ni festivala, koncerata, sportskih natjecanja, niti vjenčanja nema, ni rođendana, ni putovanja, ni skijanja, nikakvoga provoda. Ah, koliko smo se sada toga mogli odreći za pokoru svojih grijeha!!!

No, korizma bez svetih misa, bez križnoga puta, bez ispovijedi i svete pričesti, bez Cvijetnice i obreda Velikoga tjedna, bez blagoslova jela ... nezamislivo!

I kao da to nije bilo dosta, povrh svega pogodi nas još i potres koji je urušio većinom crkve, srećom prazne, i bolnice, iako pune, nitko u njima nije nastradao. Zli je bio ovdje na djelu, ali Gospodin je bio s nama i sačuvao nas od

velikoga zla. On, koji sve zna i svako zlo može okrenuti na dobro darovao nam je dragocjeno vrijeme koje sada u nevrijeme možemo dobro iskoristiti. U krugu obitelji oživimo svoje male priručne kućne oltare. Okupimo se oko Gospine slike ili kipa uz upaljenu svijeću i blagoslovljenu vodu na zajedničku molitvu kao mala crkva. U miru i skromnosti svoga doma, nižući zrnca Gospine krunice, razmatrat ćemo životni put pun izazova, neizvjesnosti, tegoba i muka, ali i radosti, nade i žive vjere božanske, svete obitelji Isusa, Marije i Josipa, kako bi sigurni i radosni u zajedništvu s Bogom i s pouzdanjem u stalni Gospin moćan zagovor dočekali Uskrs, blagdan pobjede nad smrću te izmolili zdravlje i blagoslov za naše obitelji, za naš narod i za cijeli svijet. To će biti najveći doprinos naših malih zajednica ljubavi i milosti, koje prolaze bolna i mučna iskustva čvrsto oslonjene na Gospodina, poput svete Nazaretske obitelji.

Usprkos našim lutanjima, ludovanjima, oholostima i inim pogreškama, ovi teški događaji za nas i za cijeli svijet, jedinstvena su prigoda da se saberemo, da se obratimo i posvetimo. Hvala dragom Bogu za tu prigodu!

Uz molitvu krunice i uz svetu misu u našim domovima, makar virtualnu preko TV-a, imamo razloga za nadu i radost jer srca Isusa i Marije i zagovor svetoga Josipa bit će jedino naše utočište u danima nevolje. Ništa se ne događa slučajno. Samo Bog poznaje razloge svemu, proniče kušnje i usmjerava i okreće svaku nevolju u neko veće dobro za nas.

Umjesto za Božić, eto napadao snijeg za Blagovijest. Svejedno se radujemo proljeću, znamo da prije ili poslije, bez odgode mora doći proljeće kao što nam ga navješta Uskrs u travnju, a svibanj nas podsjeća svojim raskošnim cvatom na svibanske pobožnosti u čast naše majke nebeske, koja nas neizmjerno ljubi, brani i štiti od svakavih nedača na bezbroj čudesnih načina. Ruže već cvatu na našemu balkonu. Moći ćemo s radošću okititi Gospinu sliku, onu prelijepu, čudotvornu s nježnim Marijinim likom i blagim smiješkom. Pa opet krunicu u ruke, da sve izide na dobro. I nema straha! A zbog svega ovoga što proživljavamo ovih dana, Gospa će nas uputiti da si posvjestimo i konačno shvatimo i prihvatišmo kako bez Božjega, naši planovi ništa ne vrijede i da Bog ima plan s nama i za svakoga od nas. Samo treba s povjerenjem prihvatišti Božju volju kao što je to učinila Marija.

Umag; 25. ožujka 2020. (Blagovijest)
Vinka Tokić Burolo

PODUZIEĆE ZA UOZLJI

Kvarnar dan
je mras tuka nas
i ni zgledalo
da će nič zustat.
Nameš je bilo nešto magli
i ni nič zustalo
samo neka mižerija,
neki škalj, neko nič.
A mi smo neki uozlji
ozljali još već,
odsakudar so prihajali,
kako da smo mi
poduzieće za uozlji
i nismo se mogli pomoći.
A ti uozlji smo čuteli
va prsah i nismo
si dali reć.

Kvarnar dan (ali liet)
je duralo,
pak je spuca liet
i tići so zleteli
a liet in je bi liep...

Nada Galant

Tumačenje manje poznatih riječi:
uozlji - čvor
mižerija - bijeda
kvarnar - četrdeset
duralo - trajalo
liet - godina, led i let.

ZA KRIŽEN HODIT

Opet narod za križen i sviču nažgetu hodi,
pred postajami se križa
i kleći,
od prve do četrnajste,
opet z Gospu žalosnu plače i
nad njenin svetin Sinon se zamišlja,
ma jo li se
na grih svoj domišlja,
na proh i zemlju črnu, udor njoj smrti čuti,
dneve svoje na ovin sviti zapišene,
spred oči jo li si ontrad providi?
Suze Božje ćeju li ga zmočit, almeno orosit,
z mučećih usta svetih će li ki Istinu pit,
o Sine, Otkupitelju svijeta, će li te ki z dna srca ljubit?

Davorka Smoković

Labinjani povezani s cijelim svijetom u molitvi

Unoći s četvrtka na petak (20./21. 2. 2020.) tri desetak vjernika iz Labinskoga dekanata pri-družilo se projektu „Mater Fatima“. Crkva sv. Franje odabrana je kao mjesto molitve za cijeli Dekanat upravo stoga što pripada Župi Gospe Fatimske. U 24:00 h započelo je Euharistijsko klanjanje, predvođeno dekanom vlč. Mirkom Vukšićem i domaćim župnikom vlč. Blažom Bošnjakovićem, i u to smo vrijeme du-hovno bili povezani sa središnjim slavljem u Kući sv. Juana Diega, mjestu čašćenja Gospe Guadalupske, i s cijelim svijetom. Pred izloženim Presvetim Oltarskim Sakramentom upućivali smo vapaje Gospodinu i Majci Mariji molitvom i razmatranjem Svjetlosnih otajstava Krunice.

U prvom smo otajstvu molili za mir u svijetu, da nam Gospodin podari mir u našim srcima kako bismo postali sijači mira.

Drugo je otajstvo bilo prožeto molitvom za djecu koja pate, koja su žrtve rata i nasilja, za one koje su roditelji napustili i za nerođenu djecu.

Treće je otajstvo bilo obilježeno molitvom za mlade i adolescente kako bi čuli glas Dobroga Pastira, a da se ne zakvače za glasove svijeta.

U četvrtom otajstvu Švjetla na poseban se način molilo za supružnike, da se u obiteljima poštuje sveti dar života i svetost braka te za starije kako bismo postali otvoreni za njihova svjedočanstva, duhovnost i životnu mudrost.

U petom smo otajstvu molili za svećenike, da Duh Sveti preobrazi svakoga svećenika u Gospodina, za porast svećeničkih zvanja te da Milost Božja ukloni sve što umanjuje njihovu svetost. Između desetica Krunice Boga se slavilo prigodnim duhovnim pjesmama.

Za potpuni oprost izmolili smo tri Zdravomarije na čast Blažene Djevice Marije i molitvu za Svetoga Oca.

Klanjanje je završilo Posvetom Presvetom Srcu Isusovom i Bezgrešnom Srcu Marijinom.

Podsetimo da je projekt „Mater Fatima“ započeo prošle godine u Fatimi, o stotoj obljetnici smrti sv. Franciska Marta, jednoga od troje vidjelaca Gospe Fatimske, a nastavljen je ove godine o stotoj obljetnici smrti Jacinte Marto, njegove sestre. I ove su se godine, kao i prošle, povezale u molitvi mnoge župe i svetišta diljem svijeta, kao i katolički mediji kako bi se pronijele poruke Majke Božje Fatimske. Drago nam je da smo i mi, vjernici Labinskoga dekanata, imali udjela i dali doprinos uspjehu projekta „Mater Fatima“ pa neka se i naše molitve uzdignu „pred lice Gospodnje“. (LB)

Porečko-pulska biskupija u preporodno doba (I. DIO)

Juraj Doprila školovao se u župnoj pučkoj školi u Tinjanu, potom kod franjevaca u Pazinu i Karlovcu. Pohađao je sjemenište u Gorici te je ondje studirao filozofiju i bogosloviju. Za svećenika je zaređen 1837. godine. Još u doba školovanja, posebno u Karlovcu i Gorici, družio se s preporodno osviještenim pojedincima, usvajajući ideje hrvatskoga i slovenskog narodnog preporoda. To je na njegovo kasnije djelovanje imalo presudan utjecaj.

Porečko-pulska biskupija jedna je od triju katoličkih biskupija (pored Tršćansko-koparske i Krčke biskupije) koje su u 19. st. postojale na teritoriju Pokrajine Istre s Kvarnerskim otocima. Nastala je u svibnju 1830. ujedinjavanjem Porečke i Pulsko-biskupije temeljem bule pape Leona XII. *Locum beati Petri* iz lipnja 1828. godine. Na njezinu čelu do kraja Prvoga svjetskoga rata nalazilo se pet biskupa: Antonio Peteani (1827. – 1857.), Juraj Doprila (1857. – 1875.), Ivan Nepomuk Glavina (1878. – 1882.), Alojzij Matij Zorn (1882. – 1883.) i Giovanni Battista Flapp (1884. – 1912.). Među navedenima, u preporoditeljskome se pokretu ponajviše istaknuo Juraj Doprila (Veli Ježenj, 16. 4. 1812. – Trst, 13. 1. 1882.).

Juraj Doprila

Juraj Doprila školovao se u župnoj pučkoj školi u Tinjanu, potom kod franjevaca u Pazinu i Karlovcu. Pohađao je sjemenište u Gorici te je ondje studirao filozofiju i bogosloviju. Za svećenika je zaređen 1837. godine. Još u doba školovanja, posebno u Karlovcu i Gorici, družio se s preporodno osviještenim pojedincima, usvajajući ideje hrvatskoga i slovenskog narodnog preporoda. To je na njegovo kasnije djelovanje imalo presudan utjecaj. Po povratku u Istru kratko je službovao u Munama i u Hrušici, nakon čega odlazi na poslijediplomski studij bogoslovije u zavodu *Augustineum* u Beč. Boravak ondje imao je presudan značaj za njegovo daljnje prosvjetiteljsko djelovanje: upoznao je Josipa Jurja Strossmayera, čije su mu se ideje učinile prikladnima i za istarske prilike. Doktoriravši,

1842. odlazi u Trst i ondje obavlja brojne crkvene funkcije, od kapelana, propovjednika i katehete, pa privremenoga ravnatelja glavne pučke djevojačke škole, savjetnika Biskupijskoga konzistorija, ispitivača dogmatskoga bogoslovija, potom rektora sjemeništa i privremenoga profesora pastoralnoga bogoslovija. Godine 1848. učlanio se u Slavjansko društvo u Trstu, započevši i aktivnosti oko školovanja hrvatske inteligencije, koje je na istarskome prostoru manjkalo. U Trstu je 1854. g. objavio molitvenik *Oče, budi volja tvoja!*, u to doba jedinu ediciju na hrvatskome jeziku u Istri, koja je do danas tiskana u dvadesetak izdanja.

Prvi istarski Hrvat na biskupskoj stolici

Prekretnica u njegovu djelovanju bilo je imenovanje porečko-pulskim biskupom 1857. godine, postavši prvim istarskim Hrvatom na biskupskoj stolici. Od 1861. do smrti bio je virilnim članom Porečanskog sabora u Poreču te do 1873. g. predstavnikom u bečkom

parlamentu. Svoju aktivnost za narodno prosvjećivanje od kraja 60.-ih godina XIX. st. obogatio je pokretanjem prvih edicija na hrvatskome jeziku. Riječ je o dvama godištima Kalendara *Itran* i novinama *Naša sloga*. Svjestan važnosti okupljanja i zajedničkoga prosvjetiteljskoga djelovanja, pomagao je otvaranje hrvatskih čitaonica, kao i prosvjetnih te gospodarskih udruga. Treba istaknuti da je kao svećenik i biskup pozornost poklanjao svakome vjerniku, neovisno o njegovoj nacionalnoj pripadnosti. Godine 1875. razriješen je dužnosti porečko-pulskoga biskupa te imenovan tršćansko-koparskim biskupom.

Ivan Nepomuk Glavina

Doprilu je naslijedio Ivan Nepomuk Glavina (Boršt kraj Trsta, 13. 4. 1828. – Trst, 10. 11. 1899.). Završio je studij teologije i na zavodu *Augustineum* u Beču stekao doktorat. Potom odlazi u Trst gdje postaje župnik i predavač pastoralne teologije i crkvenoga prava. Istdobno je bio biskupijski konzistorijalni savjetnik, prosinodalni ispitivač, prisjednik crkvenoga suda i začasni kanonik katedralnoga kaptola. Porečko-pulskim biskupom imenovan je 1878. g. i posvećen je u Gorici. Glavina se istaknuo i u nakladničkoj djelatnosti, pokrenuvši 1879. g. u Poreču tiskanje mjesecačnika *Parentino-polense*, koji je prestao izlaziti nakon njegova premještaja u Trst 1882. godine. Nadalje, u Trstu je ponovno pokrenuo biskupijsko glasilo *Folium dioecesanum*. Tiskao je i pastirska pisma, i to na hrvatskome i talijanskom jeziku. U svojstvu biskupa godine 1880. u Kopru je unajmio zgradu i preuređio je u

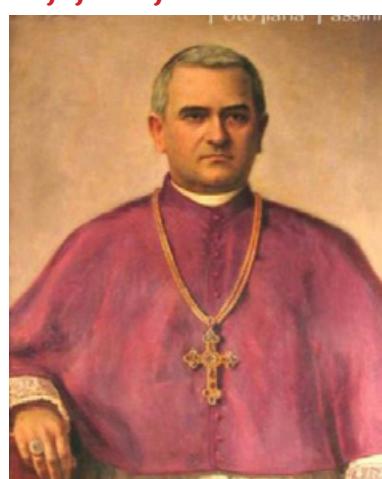
ZLATNI PIR

Za dobar i sretan brak nema čarobna štapića, već samo ljubav i poštovanje. Ljubav nije samo osjećaj nego neopoziva odluka da dvoje ljudi jedno drugom budu trajna podrška. Ljubav bračnoga druga dar je, a ne zasluga.

Jedno takvo darivanje koje traje već 50 godina proslavili su 7. veljače 2020. Slavica (rod. Jugovac) i Vladimir Baraćić iz Župe sv. Lucije Pazinske. Slavica se iz Lindara, točnije zaseoka Matunčići, udala u Heke. Radni je vijek provedla u Trikotaži u Pazinu, gdje je i upoznala svoga odabranika Vladimira koji je osim u Trikotaži radio i u Puli, a kasnije u Pazinki. Uz brigu o imanju i roditeljima, odgojili su dva sina koje im je Bog podario, Alena i Vedrana. Alen s obitelji živi u Štinjanu i po njemu su postali ponosni *noniči* unuke Sare i unuka Lukasa. Nažalost, 2005. godine obitelj je zadesila velika tragedija kada je mlađi sin Vedran izgubio život u prometnoj nesreći u dobi od 22 godine. S utjehom u vjeri i s neiscrpnom vjerom u Boga nastavili su složno živjeti u radosti i žalosti, kako su i obećali prije pedeset godina, nikad ne zaboravljajući molitvu i nedjeljnju sv. misu.

Ovi naši jubilarci živi su svjedoci da je sakrament ženidbe vidljiv znak nevidljive Božje prisutnosti i ljubavi u životu bračnih drugova. Ako vjerujemo u Boga, znači da vjerujemo u ljubav jer je samo Bog čista i iskrena ljubav, a onima koji ga ljube, Bog sve okreće na dobro. Želimo im da nam još dugo požive u zdravlju i ljubavi te budu putokaz mlađim bračnim parovima.

M. F.

Ivana Nepomuka Glavinu naslijedio je Alojzij Matej Zorn (Prvačina kraj Novog Mesta, 13. 1. 1837. – Beč, 8. 7. 1897.). Nakon završene osnovne škole i niže gimnazije, godine 1852. u Gorici upisuje sjemenište te je 1857. g. zaređen za svećenika. Školovanje nastavlja na u Augustineumu gdje je završio teologiju. Potom se vraća u Goricu gdje je bio tajnik nadbiskupa Andreas Gollmayera, podravnatelj

sjemeništa, pa ekonom te od 1874. g. ravnatelj. Predavao je dogmatiku i bogoslovje. Za počasnog kanonika goričkog kaptola imenovan je 1875., a 1879. za redovnog kanonika. Porečko-pulskim biskupom postaje u rujnu 1882. godine, no na toj se poziciji zadržao veoma kratko: istoga, naime, proljeća preminuo je nadbiskup Gorice i Gradiške Andreas Gollmayer te je Zorn u srpnju 1884. izabran za njegova nasljednika. Iako su mu povjerene dužnosti kako crkvenih, tako i svjetovnih vlasti (titule carskoga tajnog savjetnika, rimskoga grofa i papina kućnog prelata), period njegova biskupovanja obilježili su sukobi na nacionalnome i političkom planu između slavenskih narodnjaka i talijanskih liberala i iredentista. Vidjevši da po tom pitanju ne može ništa učiniti, Zorn je papi ponudio svoju ostavku, no papa je nije prihvatio. Ne mogavši podnijeti teret sukoba, Zorn je pao u depresiju i krajem lipnja 1897. hospitaliziran je u lječilištu kraj Beča te je ondje uskoro preminuo. (*nastavlja se*)

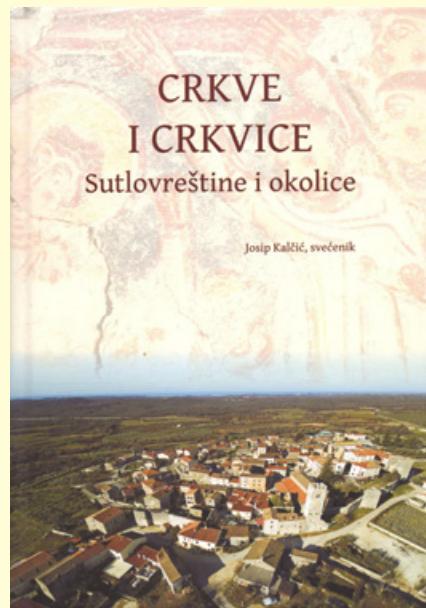

Osvrt na knjigu „Crkve i crkvice Sutlovreštine i okolice“ svećenika Josipa Kalčića

UPorečkoj i Pulskoj biskupiji postoji više od 550 crkava koje su u funkciji. Sve zajedno, postoji preko 700 građevina koje se koriste za potrebe ovdašnje partikularne Crkve. Povrh toga, u pisanim povijesnim izvorima, u mjesnim predajama ili temeljem ostataka može se ući u trag još 800-tinjak crkava i crkvica koje su zarušene, porušene ili nepostojeće, i čija su povijest, lokacije, titulari i dr. razmjerne nepoznati. Stoga nas je jako obradovalo kada smo u ruke dobili lijepo ukoričenu knjigu „Crkve i crkvice Sutlovreštine i okolice“ koju je napisao Josip Kalčić, svećenik, dugogodišnji župnik Svetoga Lovreča (Pazenatičkoga) i Gradine. Obradovalo nas je što je velečasni Kalčić, sada svećenik u miru, uspio sabrati svoja iskustva, opažanja i saznanja o crkvama i crkvicama Sutlovreštine i okolice te ih nesebično ovom knjigom podijeliti. Taj je njegov čin nemjerljivo važan jer je velečasni Kalčić dokumentirao i opisao sve poznate mu crkvice u tom kraju, posebno one nepostojeće (na koje su sjećanja odavno već umnogome izbljedjela). Predanim, ustrajnim i često mukotrpnim, gotovo sizifovskim radom na teško čitljivim biskupskim vizitacijskim spisima (čemu sam osobno posvjedočio u domu Betanija u Puli), ostavio nam je u naslijede pouzdano razriješenu crkvenu topografiju Sutlovreštine i okolice. Zbog toga ovu knjigu smatramo jednim od najvažnijih postignuća i izvornih djela iz područja crkvene arhitekture i umjetnosti u Istri u zadnjih podosta godina. Za istraživača ono je dodatno važno jer na jednoj mikrorazini, omeđenoj granicama župa Sveti Lovreč i Gradina, donosi neponovljive i unikatne podatke koje može zapisati samo osoba poput dugogodišnjega svećenika i ovdašnjega župnika, na-

dasve intelektualac koji dobro poznaje kraj, vjerske tradicije, predaje i njihovu ukorijenjenost u narodu, ali i koji je dugo s ovdašnjim narodom dijelio svakidašnjicu. Identifikacija je svake crkve provedena optimalno, i tekstom i fotografijom lokacije na kojoj je precizno grafičkom oznakom naznačeno točno mjesto gdje jest ili je nekoć bilo mjesto kakve crkve. Knjizi je priložena i karta s preciznim ubikacijama svih crkava i crkvica, a povrh toga u njezinu sadržaju čitatelj će pronaći i osvrte na povijest Svetoga Lovreča te čitava ovdašnjega kraja, na njegove tradicije, kuriozitete, ali uviјek s nagnaskom na vjerskom i crkvenom životu.

Ne samo to što na koricama uz autorovo ime piše „svećenik“, nego čitav tekst otkriva autora koji je pređani vjernik katolik. Josip Kalčić ne shvaća crkve i crkvice samo kao građevine (tj. kao četiri zida nadsvodena krovistem), ili one porušene tek kao hrpe kamenja, ili kao puke lokacije vrijedne historijskoga spomena, ili kao spomenike kulture koji bi sami sebi bili svrhom (kako se to danas (pre)često i sasvim pogrešno čini), nego kao mjesta duhovnosti i pobožnosti, kao znamenja duboke vjere i kršćanske (katoličke) simbole. Autorov poticaj za opisivanje tih mjesta jest njihova važnost za izgradnju onoga metafizičkoga u ovdašnjoj zajednici, a što snažno i nedjeljivo ponire u kršćanstvo te izgrađuje identitet Sutlovreštine i njezine okolice. Zato je velečasni Kalčić uz svaki opis crkve i njezine lokacije imao potrebu pridodati opis njezina titulara, značenje njegova imena, protumačiti njegov blagdan, pokazati gdje se još taj svetac proslavlja u našoj biskupiji, naznačiti čime nas je taj svetac zadužio, zatim pozvati se na tekstove Svetoga pisma itd. To velečasni Kalčić čini jednostavno,

ali duboko – pregnantno, ali znakovito. Progоварajući o crkvama i crkvicama, maniom svojstvenom samo razboritu i iskusnu čovjeku, velečasni Kalčić govori da su baš tu Bog i ljudi okupljeni u njegovu zajednicu – tj. da je tu vjera i da su te crkve i crkvice znamen vjere. I to je jedino važno! I to je smisao ove knjige! I zato je ova knjiga toliko vrijedna i vrednija od drugih!

Na stražnjoj korici, pri kraju autobiografije, autor je naveo da sada u miru dane provodi u svećeničkim aktivnostima, u čitanju, istraživanju i u pisanju. Sada kada se radujemo ovoj knjizi i sa znatiželjom je prelistavamo, još više postajemo svješni razboritosti i znanja svećenika u miru, u ovoj prilici na poseban način velečasnoga Josipa Kalčića. Na kraju, čvrsto se hvatajući za te posljednje retke njegove autobiografije, možemo samo poručiti da bi nas obradovala još pokojna studija poput ove koju bi nam ostavio u naslijede. Puni zahvalnosti te zadovoljstva pogled usmjerujemo k Provinosti i svećeniku Josipu Kalčiću.

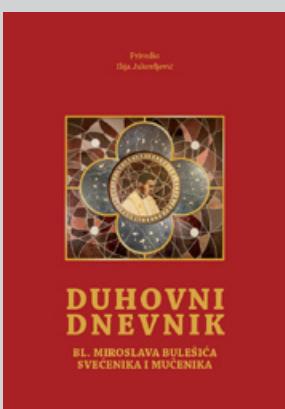
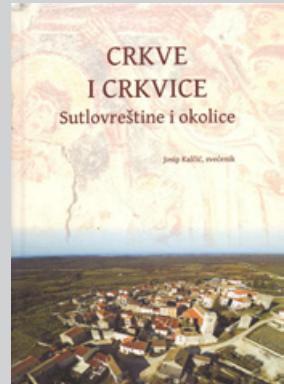
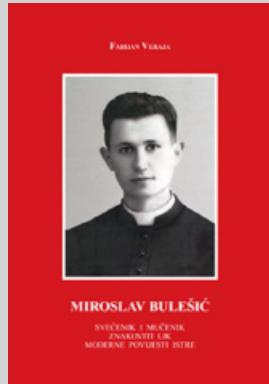
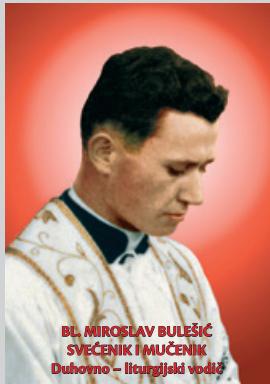
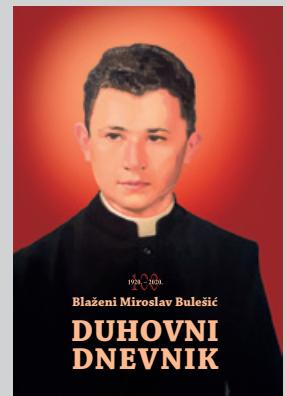
Ivan Milotić

POSJETITE KNJIŽARE "JOSIPA TURČINOVICA"

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIC d.o.o. Pazin
Narudžbe na tel. 052/ 624 342

Prodavaonice:

PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/621 082
PULA, Danteov trg 1, tel. 052/216 498
POREČ, Eufrazijeva 22, tel. 052/451 784

Radio Istra

Učka 96,9 - Pula 98,0 - Rovinj 88,0 - Buje 97,9
Umag 107,3 - Rabac 92,1 - Poreč 98,5

KAP ZA DOBAR DAN
- duhovna misao za bolji početak dana
- od ponedjeljka do subote u 06:30

PUTEVIMA VJERE
- središnja vjerska emisija
- petkom u 17:30

SUSRET S IZVOROM
- komentar nedjeljnog Evandelja
- nedjeljom u 8:30

Jurja Dobrile 6, Pazin - tel: 052 / 88 77 11
www.radioistra.hr

*Isusa tražite, Nazarećanina,
Raspetoga?*

Uskrsnu!

Nije ovdje!

(Mk 16,6)